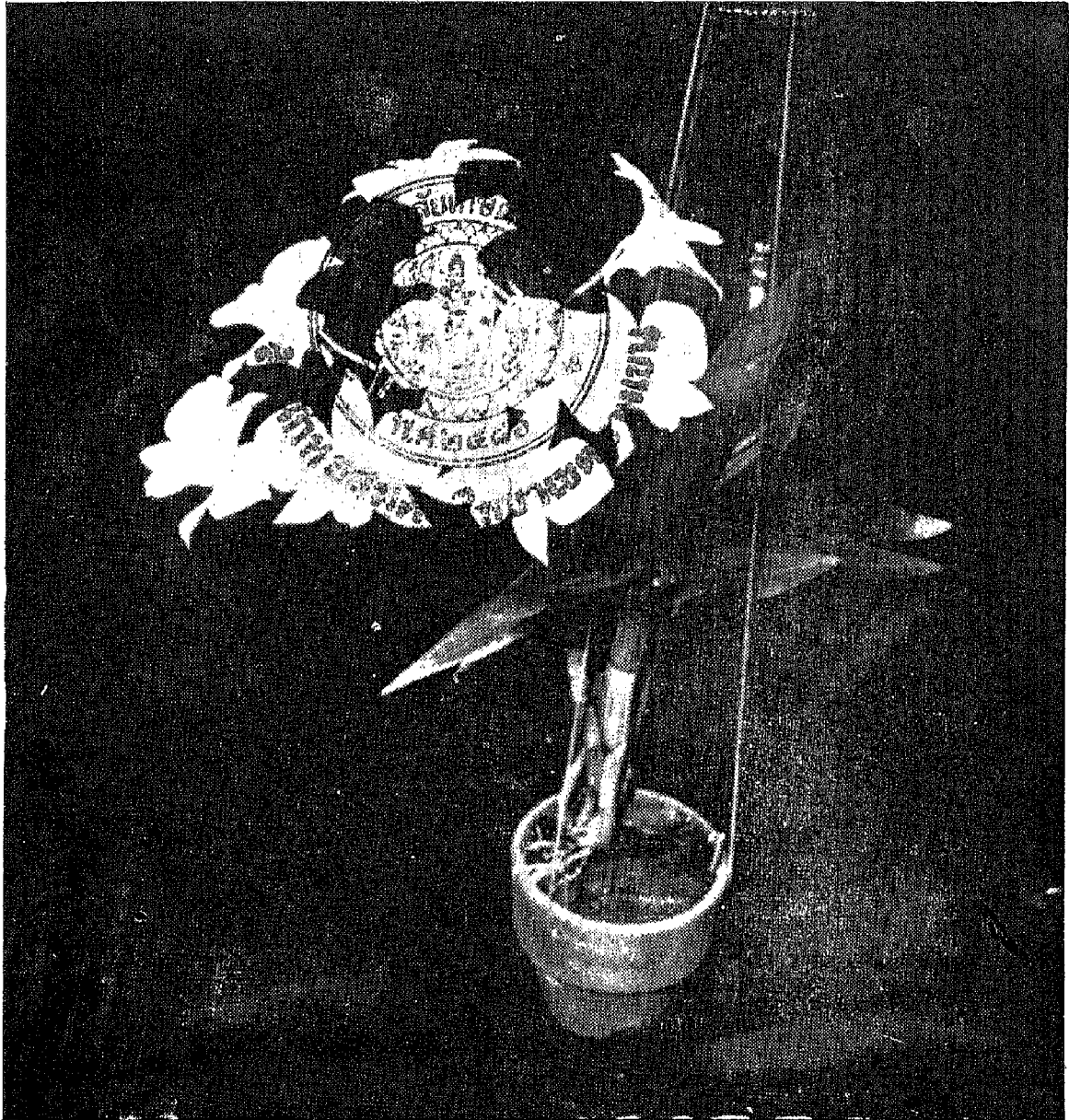

การได้มาซึ่งทรัพย์สินทางปัญญา

D. phalaenopsis var. *Belford* เป็นหวายสีขาวบริสุทธิ์ที่นิยมใช้ผสมพันธุ์กันทั่วโลก เนื่องจากมักจะให้ลูกสีขาวบริสุทธิ์เป็นส่วนใหญ่ ดอกบานได้นานประมาณ ๒ เดือน ภาพนี้กระถางขนาด ๓ นิ้ว

คำนำ

เนื่องจากการทำบุญอายุครบ ๖๐ ปีบริบูรณ์ของข้าพเจ้า ใน
วันที่ ๑๔ กันยายน ๒๕๐๒ นี้ ข้าพเจ้าเห็นว่าน่าจะได้อัปพิมพ์หนังสือ
ชนสกลเล่มหนึ่งเพื่อแจกจ่ายแก่บรรดาท่านที่เคารพรักทั้งหลาย

ข้าพเจ้าได้พิจารณาเห็นว่าคนเรานั้นต้องการมีจิตใจสบายและ
ผ่องใส ในการทำให้จิตใจสบายนั้น นอกจากจะต้องปฏิบัติตามคำสั่งสอน
ของสมเด็จพระพุทธองค์แล้ว ก็น่าจะได้มีงานอดิเรกเพื่อทำให้เพลิดเพลิน
งานอดิเรกมีมากมายหลายชนิด และการปลูกต้นไม้ - คอกไม้เพื่อ
ทำให้จิตใจสบายเบิกบาน ก็เป็นงานอดิเรกที่คนทุกชนทุกวัย น่าจะลองทำ

บทความของสมาคมกล้วยไม้บางเขน เกี่ยวกับการเลี้ยงกล้วย
ไม้ตระกูลหวายเป็นบทความที่สาระ และยึดถือเป็นหลักปฏิบัติในการ
เลี้ยงกล้วยไม้ทุกตระกูลได้ จึงได้ขออนุญาตต่อสมาคมกล้วยไม้บางเขน
จัดพิมพ์ขึ้น และข้าพเจ้าขอขอบคุณสมาคมกล้วยไม้บางเขนในการที่
อนุเคราะห์ให้ข้าพเจ้าได้อัปพิมพ์หนังสือ

ข้าพเจ้าหวังว่า หนังสือเล่มนี้จะเป็นกุญแจสำคัญในการที่จะทำ
ให้ท่านทั้งหลายได้พบกับความสุขกายสบายใจ

อ. จันทรสถิตย์

๑๔ กันยายน ๒๕๐๒

จากผู้เรียบเรียง.....

เนื่องจากท่านอาจารย์อินทร์ จันทรสัตถ์ย์ อดีตการบดีมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ ได้กรุณาให้เกียรตินำเรื่องของข้าพเจ้าจดพิมพ์เป็นอนุสรณ์ในวันฉลองอายุครบ ๖๐ ปีของท่าน ข้าพเจ้ารู้สึกว่านอกจากเรื่องเกี่ยวกับกล้วยไม้ยังเป็นสาระสำคัญแล้ว ยังมีอีกสิ่งหนึ่งที่ข้าพเจ้าจำเป็นต้องนำมาจารึกลงในโอกาสอันเป็นวันสำคัญครั้งนี้ด้วย โดยเหตุที่ข้าพเจ้าเองก็ได้เป็นศิษย์ของท่านมาแล้ว เมื่อครั้งศึกษาอยู่ในมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ประมาณ พ.ศ. ๒๔๘๗ และเมื่อสำเร็จการศึกษาก็ยังได้รับราชการอยู่โดยยังคงขบขันของท่านอีก รู้สึกว่าท่านเป็นทั้งอาจารย์ที่ดีและเป็นผู้บังคับบัญชาที่ดีสมควรแก่การเคารพนับถือแก่ผู้น้อย และสมควรแก่การยกย่องเป็นตัวอย่างแบบฉบับที่ดีแก่ชนรุ่นหลังสืบไป สำหรับในด้านการเกษตรทั่ว ๆ ไป ท่านก็เป็นผู้ริเริ่มงานเกษตรของชาติหลายอย่างด้วยกัน

ในนามของสมาคมกล้วยไม้บางเขน ข้าพเจ้าใคร่ขอรับรองว่าท่านเป็นคนสำคัญในวงการกล้วยไม้ของไทย โดยเหตุที่ท่านได้เคยเป็นผู้ริเริ่มงานในก้านกล้วยไม้ของไทยมาแล้ว ท่านเคยเป็นแรงสำคัญในการส่งเสริมกิจการกล้วยไม้ เคยนำพันธุ์ไม้ดี ๆ มาจากต่างประเทศ และเคยเขียนบทความเกี่ยวกับกล้วยไม้ไทยลงพิมพ์ และอื่น ๆ อีกมาก โดยเฉพาะอย่างยิ่งในขณะนี้ เท่าที่สมาคมกล้วยไม้บางเขนได้เจริญก้าวหน้ารับใช้ประชาชนส่วนรวมก็อย่างมากมาย ก็โดยได้อาศัยท่านเป็นแรงสำคัญช่วยสนับสนุน คลอกลงเป็นผู้ให้การประสานงานระหว่าง

มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์กับสมาคมกล้วยไม้บางเขน ให้เป็นไปอย่าง
เป็นทางการ นับตั้งแต่การอำนวยความสะดวกทางสมาคมฯ ให้ความสะดวก
เกี่ยวกับคณะกรรมการ เครือข่ายเครือชใช้ในการค้นคว้าและส่งเสริม
เกี่ยวกับกิจการกล้วยไม้ ทำให้สมาคมสามารถอำนวยความสะดวกให้แก่
ประชาชนอย่างกว้างขวาง จึงนับว่าเป็นคณงามความศทววงการกล้วยไม้
ของประเทศไทยจะลืมิเสียมิได้ ดังนั้นถ้าหากกิจการกล้วยไม้จะเจริญ
ก้าวหน้ายิ่ง ๆ ขึ้นไปอนาคตแล้ว ท่านก็ยอมเป็นบุคคลสำคัญผู้หนึ่งที่มี
ส่วนได้สร้างความสำเร็จก้าวหน้าให้แก่วงการกล้วยไม้ในทวีป

ในวาระดิถีแห่งวันครบอายุ ๖๐ ปีของท่าน ข้าพเจ้าจึงขออ
โอกาสขอพรในนามของวงการกล้วยไม้ของไทย ขอให้ท่านจงเจริญด้วย
อายุ วรรณะ สุขะ พละ และขอให้ความศททท่านได้ประกอบไว้ จงเป็น
บุคคลสั่งให้ท่านประสพแต่สิ่งทีพึงปรารถนาจงทุกประการเทอดนุ

ระพี สาคริก

(นายระพี สาคริก)

นายกสมาคมกล้วยไม้บางเขน

๑๔ ก.ย. ๒๕๐๒

สารบัญ

การเลี้ยงหวายขนาดออกดอก	หน้า ๑
โรงเรียนสำหรับเลี้ยงกล้วยไม้สกุลหวาย	,, ๓
ภาชนะปลูก	,, ๑๓
เครื่องปลูก	,, ๑๔
การขยายพันธุ์	,, ๒๐
วิธีปลูกหวายขนาดออกดอก	,, ๓๐
การให้น้ำ	,, ๓๘
การให้ปุ๋ย	,, ๔๓
คอกหวายเพื่อการค้า	,, ๔๕

๕ การเลี้ยงหวายขนาดออกดอก

ประโยชน์ของการเลี้ยงกล้วยไม้สกุลหวาย

เมื่อกล่าวถึงประโยชน์ของการเลี้ยงกล้วยไม้สกุลหวาย ก็ขอ
ให้เข้าใจด้วยว่าผู้เขียนหมายถึงประโยชน์ สำหรับสภาพ ในประเทศไทย
เท่านั้น เพราะเรามีความมุ่งหมายที่จะขอให้ผู้ที่สนใจเรื่องนั้นได้เห็น
ช่องทางอันเป็นประโยชน์ และอาจถึงขั้นประกอบเป็นอาชีพได้ มิให้
เล่นกันไปในทางที่ผิดอันเป็นเหตุให้ต้องสูญเสียเงินทองไปโดยไม่จำเป็น
เราอาจจำแนกประโยชน์ของการเลี้ยงหวายออกได้เป็นข้อ ๆ ดังนี้

๑. ประโยชน์ในด้านบำรุงประสาทและจิตใจ ประโยชน์
ข้อนี้ใช้เฉพาะแต่กล้วยไม้สกุลหวายเท่านั้น แม้สกุลอื่น ๆ ก็ได้
ประโยชน์เช่นเดียวกัน ผู้เลี้ยงกล้วยไม้จะได้รับความสะดวกเพลิดเพลินอยู่
กับมัน เป็นการพักผ่อนหย่อนอารมณ์ที่ไม่ต้องเที่ยวเตร่เสเพล แต่
ในบรรดากล้วยไม้หลาย ๆ สกุล สกุลหวายนับว่าเลี้ยงง่าย โตเร็ว
ให้ดอกง่าย ผู้เลี้ยงจึงไม่ต้องเสียเวลาคอยตอดอกนานจนเกิดความเบื่
หน่าย แม้ระยะเริ่มแรกเลี้ยงเพียงไม่กี่ต้นก็จะได้เห็นดอกอยู่เสมอ
ดังนั้นหวายจึงเป็นกล้วยไม้พ่น ๆ ของนักเล่นกล้วยไม้ทั่ว ๆ ไปแทบทุก
หนทุกแห่งในเมืองไทย

๒. ประโยชน์ในด้านการค้า สำหรับประโยชน์ข้อนี้เห็นว่า
มีความสำคัญไม่ยิ่งหย่อนไปกว่าประโยชน์ข้อแรก เพราะกล้วยไม้

ที่จะนำมาปลูกเลี้ยงเพื่อความเพลิดเพลินทางจิตใจนั้น จำเป็นต้องมีการลงทุนซื้อหามาตลอดจนอุปกรณ์ต่าง ๆ ถ้าไม่มีการค้าขายก็จะเป็นไปในทางผิด แต่ถ้ามักการค้าประกอบด้วย นอกจากจะเพลิดเพลินโดยไม่ต้องชักชวนเพิ่มเติมแล้ว ต่อไปอาจกลายเป็นกำไร หรือ อาชีพได้ สำหรับการการค้าหว่ายเราอาจแบ่งแยกออกได้เป็นสองประเภท คือ

ก. การค้าดอก (Cut flower) เนื่องจากดอกหว่ายมีคุณลักษณะพิเศษแตกต่างไปจากดอกแคทลียา คือ ช่อดอกยาว ก้านช่อดอกยาว และแข็ง ดอกบานทน โดยทั่วไปมีดอกมาก ดังนั้น นอกจากจะใช้ประดับเครื่องแต่งกายแล้ว ยังใช้ปักแจกัน ใช้ประดับกระเช้าทำของขวัญ ใช้ทำช่อดอกไม้ (bouquet) ฯลฯ จึงมีผู้นิยมปลูกหว่ายไว้ตัดดอกขายกันอย่างแพร่หลาย บางรายก็ทำการขายดอกเป็นผลพลอยได้จากการเลี้ยงเพื่อความเพลิดเพลิน เพื่อนำรายได้มาช่วยชดเชยภาระงานเครื่องปลูก ยามชกกันการจตุรและอุปกรณ์อื่น ๆ ซึ่งก็เป็นวิธีการที่ดีสำหรับมือเริ่มเลี้ยงและคิดจะขยายกิจการออกไป

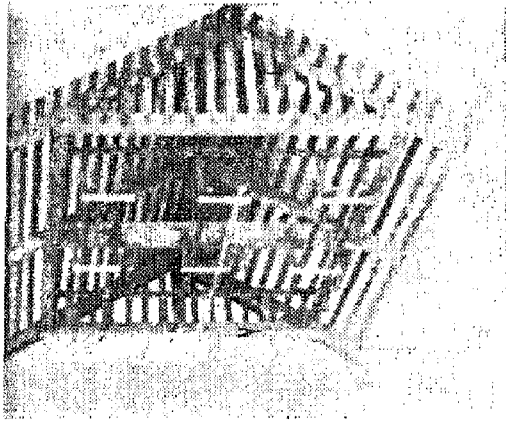
ข. การค้าต้น มีหลายแบบด้วยกัน นับตั้งแต่การส่งต้นหว่ายลูกผสมมาจากต่างประเทศเพื่อจำหน่าย การแบ่งแยกจากกระถางเดิมเพื่อจำหน่าย การผสมเกสรแล้วเพาะเมล็ดเพื่อจำหน่ายลูกผสม การคัดเอาต้นที่มีลักษณะเลวออกขายเป็นไม้ตัดดอก และการเอาต้นที่มีลักษณะดีเด่นขายเพื่อให้ได้ราคาสูง ๆ แต่นักเลี้ยงกล้วยไม้ด้วยใจรักและนักผสมพันธุ์ มักจะไม่กระทำตามวิธีหลังนี้ เพราะต้นที่ดีเด่นนั้น

เจ้าของรักมาก แม้ไถ่ราคาสูงจะไม่ยอมขาย เพราะเป็นสิ่งหายาก
 แม้เงินนักอาจซื้อไม่ได้ นอกจากนั้น ถ้าเป็นนักผสมพันธุ์ก็ยังมีค่า
 จำเป็นที่จะต้องเก็บไว้สำหรับ ทำพันธุ์ เพื่อ ปรึษาปรุงลูกผสมรุ่นต่อไป
 ให้ดีขึ้นยิ่งขึ้น มากกว่าที่จะเห็นแท่งเงินเฉพาะหน้าเท่านั้นเมื่อกล่าวถึง
 ประโยชน์ในด้านการผสมพันธุ์ ก็ทำให้คิดได้ว่ายังมีการค้าอีกประเภท
 หนึ่งที่ยังไม่แพร่หลายนัก คือ การค้าเกสร เนื่องจากคนพันธุ์หมคน
 ลักษณะเด่นจริง ๆ นั้นมีราคาแพงมาก ดังนั้นในฮาวายจึงมีการค้าดอก
 กล้วยไม้เพื่อเอาเกสรไปทำการผสม ถ้าต้นใดมีคุณลักษณะดีจริง ๆ
 บางทีราคาดอกอาจถึงดอกละ ๕ หรือ ๑๐ ดอลลาร์ก็มี การค้าดอก
 เพื่อนำไปผสมพันธุ์นั้น นอกจากจะช่วยให้ผู้ที่มีทุนน้อยสามารถทำการผสม
 พันธุ์จากต้นใด ๆ ได้แล้ว ยังช่วยให้วงของการผสมพันธุ์ขยายตัวกว้าง
 ออกไปสู่พ่อแม่พันธุ์ที่ดี ๆ อีกหลายคน ซึ่งขณะนั้นทางสมาคมกล้วยไม้
 บางแห่งก็ได้สนับสนุนและวางระเบียบเรียบร้อยไว้แล้ว เพราะนอกจากจะมี
 การขายเกสรไปทำพันธุ์แล้วอาจมีการ แลกเปลี่ยนการ ผสมเกสรระหว่าง
 คนที่ต่างเจ้าของกันได้อีกด้วย.

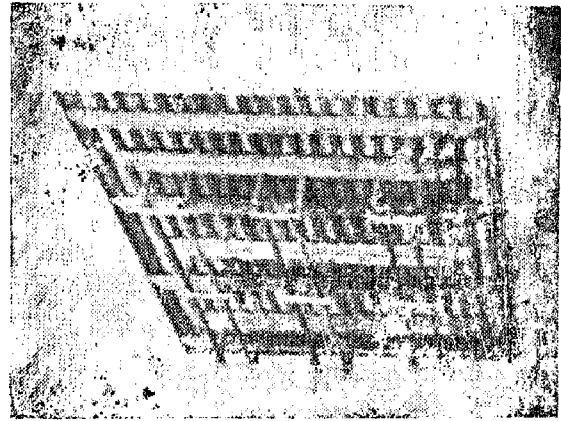
โรงเรียนสำหรับเลี้ยงกล้วยไม้สกุลหวาย

การพิจารณาสร้างโรงเรียนสำหรับเลี้ยงกล้วยไม้นั้น เราจำ
 เป็นต้องพิจารณาถึง ความต้องการ สิ่งแวดล้อม ที่เหมาะสมสำหรับ
 กล้วยไม้แต่ละพวกแต่ละสกุลไปด้วย หวายจำพวกที่นิยมเลี้ยงกัน

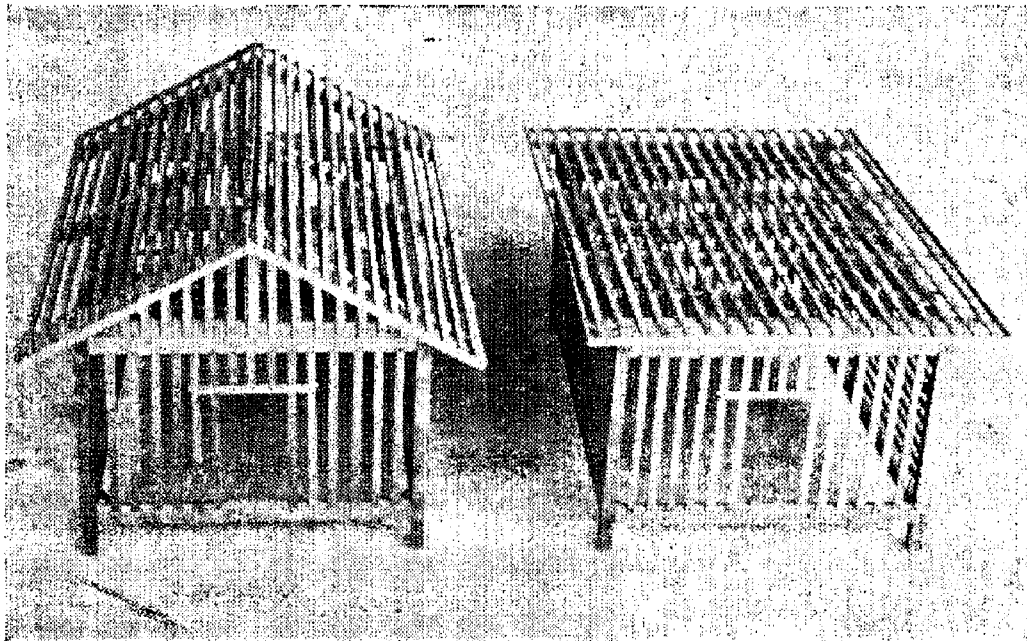
อย่างแพร่หลายนั้น ชอบอากาศค่อนข้างชื้นและร้อนเล็กน้อย ดังนั้น
 ถ้าไคแสงแดดมากขึ้น ก็จะทำให้แข็งแรงและเจริญงอกงามดี บาง
 รายหลายหวายโดยทิ้ง กระถางไว้กลางแจ้ง ไม่มีโรงเรือนก็ยังสามาร
 เจริญงอกงามอยู่ได้ดกมี แต่ต้องมีการช่วยเหลือของธรรมชาติ
 ในบริเวณใกล้เคียงด้วย โดยปกติหวายที่ได้รับแสงแดดเต็มที่จะเจริญ
 งอกงามและแข็งแรงดีมาก แต่ความร้อนแรงกล้าซึ่งแสงแดด
 เป็นเวลานานและที่เย็นอันตรายต่อหวาย ถ้าหากในบริเวณใกล้
 เคียงมีต้นไม้ใหญ่ช่วยเพิ่มความเย็น และมีลมโกรกช่วยระบายความ
 ร้อนได้ แสงแดดก็จะลดความร้อนลง แต่ก็มีไคหมายความว่าต้อง
 อยู่ใกล้ต้นไม้ใหญ่มากเกินไปจนกระทั่งยังแสงแดดได้ เรือนเลียง
 หวายควรจะเป็นเรือนโปร่งได้รับแสงแดดตลอดวัน โดยเฉพาะอย่าง
 ยิงแสงแดดในตอนเช้าตั้งแต่ ๗.๐๐ น. หรือ ๘.๐๐ เป็นต้นไป ไม่
 ควรให้ต้นไม้ใหญ่หรืออาคารใด ๆ บังเสีย ตัวเรือนเลียงหวายควร
 หันข้างให้ทิศตะวันออกและตะวันตก แต่ถ้านอกที่ไม้อำนวยความสะดวกไม่เป็นไร
 สิ่งสำคัญที่สุดที่จะต้องถือปฏิบัติอย่างเคร่งครัดก็คือทิศทางของ การที่
 ระบาย จะต้องระบายหลังคายาวไปตามทิศเหนือทิศใต้ เพื่อให้ทิศ
 กับทางเดินของดวงอาทิตย์ เพราะจะทำให้เงาของไม้ระแนงเคลื่อนที่
 ไปเรื่อย ๆ ตลอดทั้งวัน เนื่องจากดวงอาทิตย์โคจรจากทิศตะวันออก
 ในตอนเช้าไปสู่ทิศตะวันตกในตอนค่ำ แสงแดดทั้งสองตลอดระแนงลง
 ไปสู่ในเรือนจะไม่ส่องซ้ำที่เกิมนานเกินไป ใบกล้วยไม้ก็จะไม่เป็น
 อันตราย จากการเผาควย ความ ร้อนที่ คลดลง ไปด้วย แสงแดด เมื่อ เงาไม้

แบบหลังคาหน้าจั่ว

แบบหลังคาแบน

ภาพเรือนกล้วยไม้จำลอง

ระแนงอันหนึ่ง ๆ ผ่านมาใบกล้วยไม้ก็จะได้พักระบายความร้อนได้ชั่วขณะ
 สลับกับแสงแดดที่ส่องลอดช่องไม้ระแนงแต่ละช่อง หลักเกณฑ์ข้อ
 ใช้นี้ใช้ทั่ว ๆ ไปกับเรือนต้นไม้ทุกอย่าง ในเรื่องรูปร่างของหลังคาเรือน
 นนมีอยู่สองแบบด้วยกันคือหลังคาแบนกับหลังคาหน้าจั่ว สำหรับ
 เรือนกล้วยไม้หลังคาหน้าจั่วนี้ ถ้าตัวเรือนยาวไปตามทิศเหนือทิศ
 ใต้ ระแนงซึ่งตามความยาวของเรือนจะช่วยหรือแสงแดดซึ่งร้อนจัดใน
 ตอนเที่ยงได้บ้าง เพราะหลังคาหน้าจั่ว ซึ่งตั้งขวางทางเดินของดวง
 อาทิตย์ ในเวลาเที่ยง หน้าหลังคาจะเอียงแนบลมกับทางเดินของแสง
 เหลือมระแนงจะช่วยยังเงาให้แคบลงได้ แต่สำหรับเรือนเลียงหวาย
 ทั่ว ๆ ไป ช่องระแนงหลังคาห่างมาก ดังนั้นหลังคาหน้าจั่วจึงเป็นสิ่ง
 ไม่จำเป็นก็เพราะแม้ว่าจะช่วยหรือแสงลงบ้าง แต่ก็นับว่าน้อยเต็มที
 เกือบไม่มีผลสำหรับหวายซึ่งต้องการแสงแดดมากอยู่แล้ว นอกจากนี้
 กับการทำหลังคาหน้าจั่วจะทำให้หมดเปลืองค่าไม้เพิ่มขึ้นไปอีกมากโดย
 ไม่จำเป็น ระยะห่างระหว่างระแนงนั้นมีความสัมพันธ์กับความสูง
 ของหลังคาเรือนด้วย ตามปกติหวายต้องการแสงแดดมากจึงจะ
 แข็งแรงและสมบูรณ์ แต่ถ้าหลังคาเรือนเตี้ยเกินไปก็จะทำให้หวาย
 ร้อนจัด ระแนงหลังคาจะเบียดห่างไม่ได้ แต่ถ้าหลังคาเรือนสูง เรา
 ก็อาจทิ้งระแนงให้ห่าง มาก ๆ ได้ ความสูงของหลังคาเรือนควรจะสูง
 ประมาณ ๓ เมตรกำลังเหมาะ ไม่สูงเกินไปจนน้ำเกลียด และไม่
 เตี้ยเกินไปจนหวายร้อนจัด ระแนงมีอยู่สองแบบคือระแนงทรงนวล

เหลือบ กับระแนงแบน ระยะห่างระหว่างระแนงในเรือนเหลือบ ซึ่งเลียง
 ได้ทั้งหวายเล็กและขนาดออกคอกันน หากเป็นระแนงหนึ่งนิ้วสเหลือบ
 ขาวเว้นระยะได้ประมาณ ๑ นิ้ว ถึง ๒ นิ้ว แต่ถ้าเป็นระแนงแบนเว้นระยะ
 ได้ไม่เกิน ๑ นิ้ว เพราะระแนงสเหลือบมีความหนาช่วยบังแสงแดด
 ได้มากกว่าระแนงแบน แต่ถ้าเป็นเรือนทเลียงหวายออกคอกไว้คคอก
 ขาย ระยะห่างระหว่างระแนงควรเพิ่มให้ห่างออกไปได้อีกประมาณครึ่ง
 หนึ่งของทกล้าวมาแล้ว เพราะจะช่วยให้ได้ปริมาณคอกมากขึ้น แต่เรา
 จะถือเอาระยะห่างทกล้าวมาแล้วทั้งหมดนั้นเป็นมาตรฐานตลอดทั้งย ไม่ได
 เพราะเหตุว่า ฝนฟ้าอากาศและสิ่งแวดล้อมตามธรรมชาติย่อมจะมีการ
 ผันแปรไปตามฤดูกาล เราก็ย่อมจะต้องมีการปรังแต่งหลังคาเรือนให้
 สัมพันธ์กับเหตุการณ์และการปฏิบัติด้วย เช่นในฤดูฝนซึ่งเป็นฤดูทหวาย
 เจริญเติบโตไปจนกระทั่งออกคอก เราก็ให้แสงสว่างตามปกติ พอหมด
 ฤดูฝน คอกหวายก็เริ่มลดน้อยลงหลังจากการเจริญเติบโตและออกคอก
 แล้วก็ย่อมมีการทรุดโทรม ก็ควรจะได้ใช้มูลไม้ไม่ช่วยคลุมหลังคาให้
 แสงละเอียดและลดความแรงลงบ้าง

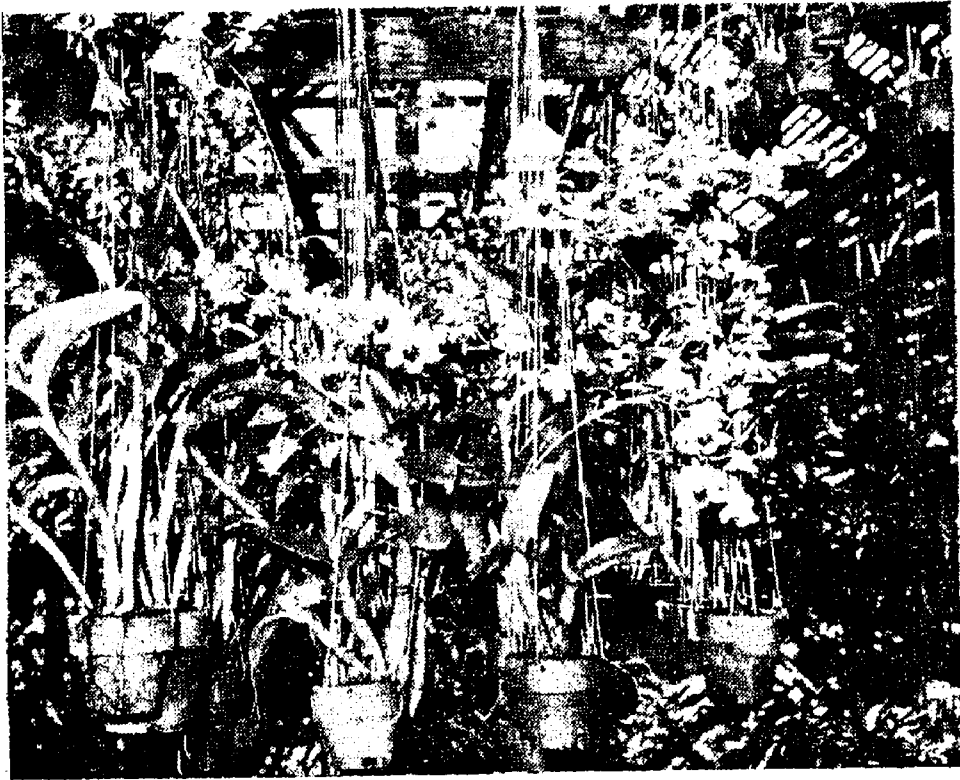
หวายอาจพักตัวระยะหนึ่ง แล้วก็จะเริ่มแตกหน่อในต้นฤดูร้อน
 เราก็เริ่มทนุบำรุงให้น้ำให้ปุ๋ยให้มากขึ้น พอหน่อสมบูรณ์ก็เริ่มเข้าฤดู
 ฝน ก็สามารถเบีคมีลคลุมหลังคาออกให้แสงเต็มที่ หวายก็จะตั้งช่อ
 และออกคอกพรู สำหรับฝาเรือนก็ทำเป็นคองติระแนงโปร่งเช่นเดียวกัน

หลักการกระจายแสงผ่านแผ่นที่เรียกว่าเลนส์ในการกระจายแสง
 เพราะแสงแต่ละสีมีโอกาสผ่านแผ่นเข้าไปได้ในเวลา ดังนั้นจึง
 ต้องกระจายให้แสงของระนาบที่ปรากฏจากแผ่นสามารถเคลื่อนที่ได้
 ตามการโคจรของดวงอาทิตย์ แผ่นทางคานทิคตะวันออกและทิศ-
 ตะวันตกของระนาบตามนอน แต่ระยะห่างระหว่างระนาบนั้นให้ห่างกว่า
 ระนาบหลังคาสักเท่าตัว เพราะแสงแดดที่เข้าทางข้างเรือนเป็นแสง
 แดกเข้าและบ่ายซึ่งไม่ร้อน ส่วนแสงแดดตอนเที่ยง หลังคาเรือนรับ
 ไว้หมด แผ่นทางคานทิคเหนือและทิศใต้ของระนาบตามตงเพราะ
 แม้ว่าจะไม่ใช่ด้านที่หันข้างรับแสงแดด แต่ทางโคจรของดวงอาทิตย์ใน
 แต่ละฤดูไม่อยู่ในทิศทางกึ่งกลาง ในฤดูหนาวรวมสามเดือนดวงอาทิตย์
 โคจรเฉียงลงทางใต้ แสงแดดย่อมจะเข้าทางทิศใต้ของเรือน
 ตลอดวัน ท่อไปอีก ๓ เดือนก็จะกลับตรงศีรษะ และอีก ๓ เดือนท่อไป
 คือขึ้นฤดูฝนก็จะเข้าทางทิศเหนือของเรือนพอไปตอนกลาง ๆ
 ฤดูฝนอีก ๓ เดือนก็จะกลับมาตรงศีรษะอีก ดังนั้นแผ่นคานทิคเหนือ
 และทิศใต้จึงต้องกระจายตามตงและห่างเท่า ๆ กับระนาบหลังคาเพราะ
 ต้องป้องกันความร้อนจากแสงแดดตลอดทั้งวันเช่นกัน ถ้าเราสามารถ
 จับแผ่นกลวยไม้ทั้งสี่ด้านมาให้แบนลงได้ก็จะเห็นได้ว่ารูปลักษณะการ
 กระจายหันไปในทิศทางเดียวกันหมด

พื้นเรือนควรจะทำให้แข็งแรงแน่นหนาและเก็บความชื้นไว้ได้ ทำความสะอาดง่าย และไม่เป็นที่อาศัยของสัตว์ทำลายกล้วยไม้ ไม่สกปรก พื้นเรือนห่วยหรือเรือนกล้วยไม้ทรุด ๆ ไป ไม่ควรเทคอนกรีต เพราะคอนกรีตดูดความชื้นในตอนกลางวันและคายความชื้นในตอนกลางคืน ทำให้ร้อนระอุ กล้วยไม้ไม่งาม เมื่อสร้างเรือนกล้วยไม้เสร็จแล้วให้ชักเอาดินพื้นเรือนออกไปทำประโยชน์อย่างอื่น ขุดลึกประมาณ ๖-๘ นิ้ว เอาซีเมนต์เกลยใส่รองพื้นให้หนาประมาณ ๕-๖ นิ้ว เกลยหน้าให้เรียบและกระทุ้งหน้าให้แน่น ชื้นบนใช้อิฐมอญปูเรียงตามต่งให้ชิดติดกันจนทั่วเสร็จแล้วเอาทรายหยาบโรยหน้า ใช้ไม้กวาดกวาดทรายให้แทรกตัวลงไปตามร่องหรือรอยต่อของอิฐจนทั่ว เพื่อให้พื้นเรือนแน่นสม่ำเสมอและเก็บความชื้นไว้ได้

การเก็บห่วยในเรือน กระทำได้สองแบบด้วยกันคือ

๑. แบบแขวน จำเป็นจะต้องมีกระถางปากเจาะรูเพื่อให้ลวดสวแทรกเกี่ยวได้ โดยปกติเรานิยมใช้ลวดสวแทรกสามขาสำหรับแขวนกระถางดินเผา ถ้าเป็นกระเช้าไม้สีเหลี่ยมก็ใช้ลวดสวแทรกสี่ขา แต่ถ้าเป็นกระเช้าไม้รูปกลมก็ใช้ลวดสวแทรกสามขาเช่นเดียวกันกับกระถางดินเผา

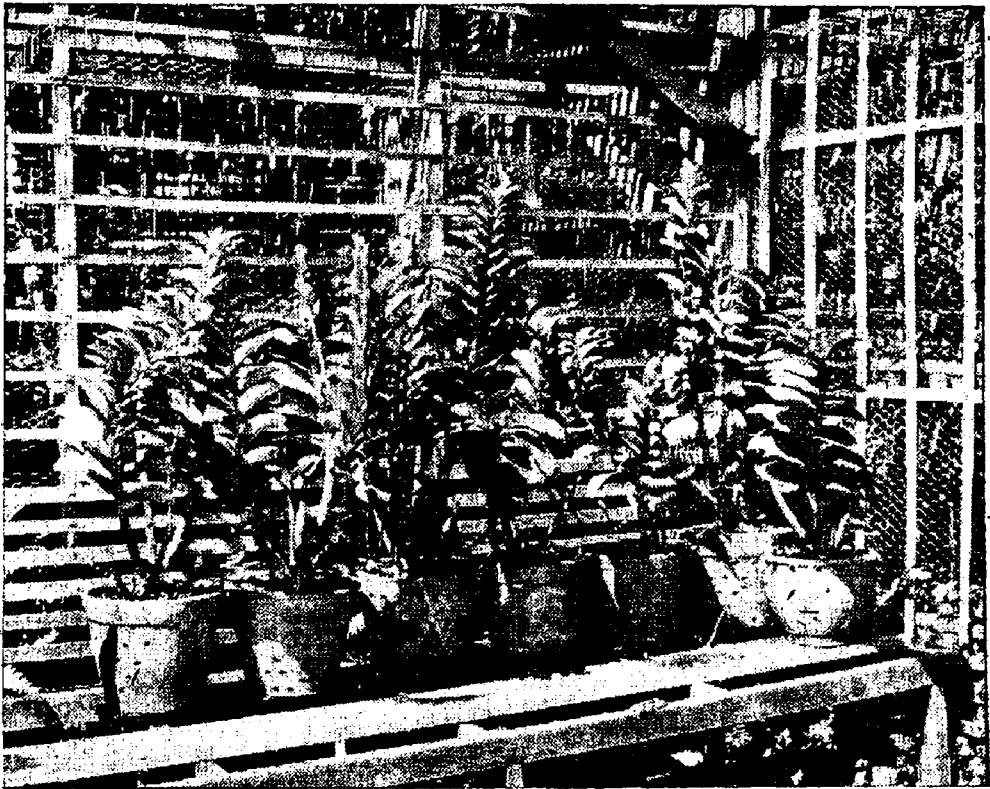
ภาพการปลูกแบบแขวน

ภายในโรงเรือนที่ทำไว้สำหรับเก็บกล้วยไม้แบบแขวนนี้ เรา
ต้องมีราวซึ่งทำด้วยไม้ระแนงขนาด ๒ นิ้ว ทบแต่งให้กลมทำเป็นราว
ตามยาวเป็นชุด ๆ มีทางเดินระหว่างราวทุก ๆ ๓ ราว ถ้าเกิน ๓ ราว
กระดางที่อยู่ภายใน ๆ ลักเข้าไปจะดูแลเอาใจใส่ลำบาก แต่ถ้าทำกว่า ๓ ราว
ก็จะเปลืองเนื้อที่กลายเป็นทางเดินมากเกินไป การเก็บหวายแบบแขวน
มีทั้งข้อดีและข้อเสีย สำหรับข้อดีก็คือในสภาพกินฟ้าอากาศเช่นประเทศ
ไทยนี้ มีฝนตกชุก, อากาศชื้นแฉะและอบอ้าว การแขวนช่วยให้อากาศ

ถ่ายเทได้ชัดเจน ระบบรากจะแข็งแรงสมบูรณ์ นอกจากนั้น จำพวกศัตรู
ยังหาโอกาสหลบซ่อนตัวอยู่ใกล้ต้นไม้ไต่ยาก แต่การแขวนถักมื่อเสียบ
อย่างคอตองเปลืองลวดลวดแทรก ต้องเปลืองเนื้อที่เพราะเราแขวน
ให้ชิดติดกันอย่างการถักไม่ได้ นอกจากนั้นโรงเรือนต้องทำให้แข็งแรง
เพื่อย่นาหนักแขวนจึงต้องหมกเปลืองค่าก่อสร้างมากขึ้น อย่างไรก็ตาม
ถ้ามีลมพายุพัดแรง การแขวนอาจทำให้กระถางแกว่งกระแทกกันเกิด
ความเสียหายถึงกระถางแตก หน่อหรือลำหัก คอกชำ ฯลฯ ถ้าเป็น
การปลูกเพื่อคัดคอกขาย การคัดคอกกระทำลำบากเพราะเกาะลวดแขวน
ทำให้คอกฉีกขาด ช่อคอกที่ออกมาชนลวดอาจหักงอไม่งาม เหล่านี้
เป็นต้น

๒. แบบตั้ง นิยมทำเป็นโต๊ะหรือแคร่ ตั้งกระถางเรียงชิด
ติดกันหรือห่างกันพอสมควร แบบนี้พบนเรือนส่วนล่างจะต้องทำให้สะอาด
ปราศจากที่อาศัยของศัตรูมีฉนั้นศัตรูจะถือโอกาสไต่ขึ้นตามโต๊ะและเข้า
หลบซ่อนในกระถางกล้วยไม้ได้ง่าย นอกจากนั้นการตั้งบนโต๊ะก็จำเป็นต้อง
ต้องลงทุนสร้างโต๊ะถมพื้นโปร่ง และแข็งแรงเพราะพื้นโปร่งช่วยให้
อากาศถ่ายเทได้สะดวก ความแข็งแรงเป็นพิเศษเพื่อให้รับน้ำหนักได้
มากเพราะกระถางที่ใช้ปลูกหวายเพื่อตั้งโต๊ะนั้นจำเป็นต้องใช้กระถางใหญ่
กว่ากระถางสำหรับแขวน เพราะถ้ากระถางเล็กเกินไป เมื่อมีลมพัดแรง
อาจทำให้ถ้าน้ำหนักคอกหวายไว้อยู่ไม่อยู่จึงเกิดการล้มเสียหายได้ จึงนับ
ว่าเป็นข้อเสียเปรียบการแขวนในเรือน การตั้งกระถางชิดติดกันอาจทำ

ให้เครื่องปลูกแห้งช้าในฤดูที่ฝนชุก เมื่อเกิดโรคระบาดอาจลุกลามไป
รวดเร็วได้ ดังนั้นในฤดูที่ฝนตกชุกจึงควรให้ได้รับแสงแดดมากหน่อย

ภาพการปลูกแบบตั้ง

จากเหตุผลที่กล่าวมาแล้ว เราสามารถสรุปได้ว่า การแขวน
หวายใน โรงเรือนนั้นเหมาะสำหรับการเลี้ยงแบบปราศจากเพื่องานอดิเรก
โดยมีหวายไม่มากนัก แต่ถ้าเป็นการเลี้ยงแบบการค้าอย่างจริงจัง โดย
เฉพาะการตัดกิ่งออกขาย มีหวายออกดอกเป็นเรือนพนเรือนหมื่นกระถาง

การวางโต๊ะนั้นว่าเหมาะสมที่สุด เพราะการร่อนน้ำกระทำได้สะดวก การตัด
 ทอก็ง่าย ไม่เกะกะกีดขวางลวดลายแพรวสำหรับแขวน นอกจากนั้น
 เราสามารถทอซีกติดกันได้มาก ๆ

ภาชนะปลูก

ภาชนะที่ใช้ปลูกหวายซึ่งเป็นพันธุ์ที่นิยมกันมากในจังหวัดภูเก็ตและ
 ภูเก็ตนั้น เพราะมีราคาถูก ปลูกง่าย รดรดง่าย แต่ก็มีข้อควร
 จำไว้อย่างหนึ่งว่า การปลูกหวายนั้นขนาดกระถางและขนาดต้นต้องได้
 สัดส่วนกัน หากกระถางใหญ่เกินไป หวายจะตั้งตัวช้าและมักไม่ค่อย
 เจริญงอกงามเท่าที่ควร เพราะถ้ากระถางใหญ่เกินไปจะทำให้ความชื้นตอน
 กลางกระถางสูงและรากของหวายอากาศภายนอกได้ยาก ถ้ากระถางเล็ก
 รากโผล่ออกจบบนขอบกระถางได้เร็วก็จะเจริญและแข็งแรงดี การที่จะ
 กำหนดกฎเกณฑ์ใด ๆ ลงไปนั้น ยังต้องคำนึงถึงเครื่องปลูกด้วย ถ้า
 เครื่องปลูกเก็บความชื้น ได้ดีเช่น ขุยมะพร้าวขุยมะพร้าวที่ใช้ปลูกแบบอื่นนั้น
 เราออกกฎเกณฑ์สำหรับหวายขนาดออกนอกโดยประมาณ ดังนี้คือ เส้น
 ผ่าศูนย์กลางของปากกระถาง ๑ ส่วน ต่อความสูงของหวายประมาณ
 ๓ ส่วน หรือ ๑ ต่อ ๓ แต่ถ้าเครื่องปลูกเก็บความชื้นไม่สู้ดีก็ควมคุณ-
 สมบัติโปร่งและมักแห้งได้ง่าย เราก็อาจขยายขนาดกระถางออกไปได้
 อีก โดยใช้ขนาดเส้นผ่าศูนย์กลางปากกระถาง ๑ ส่วน ต่อความสูงของ
 หวายประมาณ ๒ ส่วน หรือ ๑ ต่อ ๒ ทั้งนี้เพื่อให้หวายได้รับความ

ชั้นน้อยเกินไป แต่สำหรับกระเช้าไม้ นั้น โดยปกติเรามักไม่นิยมใช้กัน เพราะนอกจากจะแพงกระถางดินเผาแล้ว การรื้อถอนกระทำได้ยาก การทำความสะอาดก็ยาก และมีกระเถาะภายในเรือนมากเกินไป นอกจากจำพวกกล้วยไม้ที่มีรากอากาศใหญ่ ๆ และระยิบระยับ การรื้อถอนไม่ยากนักและรากต้องการอากาศมากเป็นพิเศษ สำหรับหวานนั้นที่ใช้ปลูกด้วยกระเช้าไม้โดยมากก็เป็นหวานพื้นเมืองของไทย หรืออาจมีเหตุผลอื่นที่จำเป็นต้องใช้กระเช้าไม้ เช่น ในแหล่งนั้นหากกระถางดินเผาที่มีคุณภาพก็แข็งแรงแรง และดินเนื้อละเอียดไม่ได้ เช่นทางภาคเหนือของประเทศไทย ดินเป็นดินทราย หากจะปลูกลงกล้วยไม้ในกระถางดินเผาก็ต้องสั่งกระถางจากกรุงเทพฯ เป็นส่วนมาก เพราะกระถางที่ปลูกด้วยดินปนทราย พอซื้อพอสมควรก็หาบวมะพร้าวพองมีอกก็ออกไปเสียก่อน

เครื่องปลูก

เครื่องปลูกสำหรับกล้วยไม้ให้ถอดกันมีอยู่หลายอย่างด้วยกัน เราจึงไม่สามารถจะจำกัดให้แน่นอนลงไปได้ว่ามีอะไรบ้าง ในทันทีจะขอให้หลักเกณฑ์ในการพิจารณาเสาะแสวงหาเครื่องปลูกมาใช้ หรือหากมีผู้ประสงค์จะนำเอาผลิตภัณฑ์จากอุตสาหกรรมมาดัดแปลงใช้เป็นเครื่องปลูกหวานได้ก็จะได้ หลักเกณฑ์ในการพิจารณาคุณสมบัติของเครื่องปลูกมีดังนี้

๑. ทนทานไม่ผุและไม่เปลี่ยนสภาพได้รวดเร็วเกินไป อย่างน้อยควรจะอยู่ในกระถางหวายได้ไม่ต่ำกว่า ๒ หรือ ๓ ปี ถ้าหากผุเร็วเกินไป หวายยังไม่ทันจะตั้งตัวแข็งแรงก็จะต้องถูกรื้อออกปลูกใหม่ ทำให้ชะงักงันไป สำหรับหวายขนาดที่กำลังให้คอนั้น ประสิทธิภาพในการให้คอนจะสูงขึ้นในปีที่ ๒ และปีที่ ๓ ส่วนในขั้นแรกนั้นหวายจะพึ่งตั้งตัว ระบบรากยังไม่ทันจะแข็งแรงหนาแน่นพอ เพราะลำหลังจากนำมาปลูกลงนั้นจะไม่สามารถแตกรากได้มากเท่ากับหน่อที่เกิดขึ้นใหม่หลังจากปลูกแล้ว ลำหลังจากขึ้นเพียงลำพลายสำหรับลำหนาทพลงปลูกใหม่เท่านั้น ดังนั้นถ้าเครื่องปลูกสามารถทนทานอยู่ได้ถึงปีที่ ๓ ก็ย่อมจะหมายถึงปริมาณการผลิตออกที่เพิ่มสูงขึ้นด้วย

๒. ไม่มีวัตถุที่เป็นพิษแก่กล้วยไม้เจริญงอกงาม หรือเวลาเครื่องปลูกมีการสลายตัวจากอำนาจของสภาพสิ่งแวดล้อม เช่น ความชื้น อุณหภูมิ จุลินทรีย์ต่าง ๆ จะไม่ก่อให้เกิดสิ่งเป็นพิษ และไม่มีผลเปลี่ยนแปลงความเป็นกรดของเครื่องปลูกจนกระทั่งเป็นอันตรายแก่รากของหวาย

๓. เก็บความชื้นได้ดีตามสภาพซึ่งสัมพันธ์กับสิ่งแวดล้อมของท้องถิ่น โดยเหตุที่สิ่งแวดล้อมตามธรรมชาติ เช่น ฝนฟ้า อากาศ ของแต่ละท้องถิ่นไม่เหมือนกัน ถ้าท้องถิ่นใดอากาศชื้นเป็นประจำอยู่แล้ว หากใช้เครื่องปลูกที่เก็บความชื้นสูงมาก ก็อาจทำให้รากหวาย และและขาอากาศ อาจทำให้คอกว้าง รากเสีย และอาจถึงกับต้นเน่าก็ได้

๔. ช่วยทุเลาความรุนแรงของการเปลี่ยนแปลงภายในเครื่องปลูก เป็นต้นว่าช่วยควบคุมความเป็นกรดของเครื่องปลูก ช่วยกักเก็บน้ำที่เกิดจากการสลายตัวของเครื่องปลูกเหล่านั้น เป็นต้น

๕. จากผลของการสลายตัวของเครื่องปลูกที่ละเอียดละน้อย อาจปลดปล่อยแร่ธาตุบางอย่างที่เป็นอาหารพืชให้แก่หวายได้ ขอนอาจไม่มีความจำเป็นนักเพราะการปลูกหวายในชำขุนนั้น เรามีการใส่ปุ๋ยสมบูรณด้วยแร่ธาตุที่เป็นอาหารพืชอยู่แล้ว

๖. เมื่ออยู่รวม ๆ กันแล้วจะมีสภาพทางฟิสิกส์ (Physical Condition) เหมาะแก่การเจริญของราก เช่น เมื่อบรรจุลงกระถางแล้วจะไม่แน่นทึบจนน้ำเดินไม่สะดวกหรืออากาศถ่ายเทไม่ได้ หรือโปร่งเกินไปจนเกิดความชื้นไว้อยู่

๗. เป็นสิ่งที่หาง่ายและราคาถูก ขอนเกลวของกับการเลี้ยงหวายเป็นการค้า โดยเฉพาะในการผลิตหวายสำหรับตัดดอกจำหน่าย เราจะต้องคำนึงถึงการลงทุนที่ประหยัดที่สุด แม้คุณภาพของเครื่องปลูกจะด้อยสักเล็กน้อยก็ไม่เป็นไร แต่ถ้าเป็นการเลี้ยงหวายเพื่อต้องการคุณลักษณะ เช่น เลี้ยงเพื่อการประกวด เพื่อทำพอพนัช ซึ่งต้องพยายามเลือกแต่ต้นที่มีคุณลักษณะดีเด่น ราคาแพง การปลูก การเลี้ยง ก็จำเป็นต้องใช้ของที่มีคุณภาพดีจริง ๆ แม้ว่าราคาจะแพงสักเล็กน้อยก็ยอม

เครื่องปลูกที่เรานิยมใช้ปลูกหวายกันอยู่ในปัจจุบันนี้ มี
ดังนี้ คือ

๑. ออสมันต้า (Osmunda หรือ Osmundine fibre) ความ
จริงคำว่า “ออสมันต้า” เป็นชื่อสกุลของเฟิร์น ซึ่งเรานำเอารากเฟิร์น
ชนิดนี้มาใช้เป็นเครื่องปลูกกล้วยไม้ ต่อมาภายหลังเราก็เลยเรียกราก
เฟิร์นนี้ว่า “ออสมันต้า” แทนที่จะเรียกว่า “รากของเฟิร์นออสมันต้า”
ซึ่งขยี้ยาวมาก ตอนหลังคำว่า ออสมันต้าก็เลยกลายเป็นชื่อของเครื่อง
ปลูกจำพวกรากเฟิร์น แม้ว่าจะไม่ใช่รากของเฟิร์นออสมันต้าก็ตาม เช่น
ที่เราเรียกกันว่าออสมันต้าเซียงใหม่ (เส้นใหญ่ กลม สีนํ้าตาลแก่)
รากของเฟิร์นออสมันต้าทุกชนิดเป็นเส้นสีดำแข็ง เล็กและค่อนข้างแบน
อย่างที่เราเรียกกันว่า “ออสมันต้าญี่ปุ่น” เครื่องปลูกชนิดนี้ นิยมกัน
อย่างแพร่หลายทั่วทุกแหล่งที่มีการปลูกกล้วยไม้ เพราะนอกจากจะเก็บ
ความชื้นได้ดีแล้ว ยังมีความทนทานดี ไม่ผุง่าย คุ้มอยู่ได้ดี ถ้าปลูก
ถูกวิธี จะไม่เก็มน้ำไว้มากจนรากและ แต่มีราคาแพงมาก เพราะใน
ประเทศไทยมีน้อย เกาหลีทวาย มีอยู่ทุกเขาภูกะตงจังหวัดเลย ซึ่ง
เป็นของป่าที่ทางการกรมป่าไม้สงวนพันธุ์ ผู้เขียนคิดว่า เมื่อตลาดมีความ
ต้องการมาก เราก็ไม่ควรจะปล่อยไปตามธรรมชาติ การสงวน
พันธุ์เป็นเพียงการป้องกันมิให้สูญสิ้น แต่ถ้ามักผลิตและขยายพันธุ์ก็
จะเป็นการสนองความต้องการของตลาด และเป็นโอกาสที่จะยกถือเป็น

อาชีพใดก็เท่าที่ทราบ ขณะที่เราซื้อขอส้มตำจากญวนมาปลุกกล้วย
 ไม่ขี้ละเหินแสด ๆ บาท ถ้าผู้ใดผลิตหรือทำไร่ขอส้มตำส่งตลาดภายใน
 ในประเทศใดเพียงพอแก่ความต้องการภายในประเทศ โดยไม่ต้องสั่ง
 จากต่างประเทศ ผู้นั้นก็จะมีรายได้ขี้ละเหินแสด ๆ บาท และข้าพเจ้าคิดว่า
 ถ้าจะทำกันจริง ๆ ก็คงสำเร็จ เพราะในป่าแถบภักระดงก็มีเพื่อน
 ขอส้มตำขนงอกงามอยู่ตามธรรมชาติ ซึ่งก็แสดงว่าถ้าเราจะหาที่ทำ
 ไร่ขอส้มตำในทำเลซึ่งมีต้นฟ้าอากาศ เช่นเดียวกับภักระดง เพื่อน
 ขอส้มตำก็คงจะเจริญงอกงามดี รากขอส้มตำมาจากต่างประเทศนั้น
 เขาขุดลอกมาจากพนคนแล้วออกเป็นรูปสี่เหลี่ยม (bale) ห่อหุ้มด้วยผ้า
 กระสอบขี้มันแล้วเอาเหล็กกรัดแน่น รากขอส้มตำนั้นมีทั้งรากอ่อนและราก
 แก่ รากอ่อนสีขาว ไม่ดำซึ่งใช้ประโยชน์ไม่ได้ เพราะผุเปื่อยเร็วและ
 ยังมีใบไม้แห้ง ๆ กินทราย ทอแข็งของต้นปะปนมากด้วย เราจำเป็นต้อง
 ถอนนำมาทำความสะอาด โดยแช่น้ำให้ชุ่มแล้วฉีกให้ฟุ้งออก สิ่งสกปรก
 เช่น ทราย และสิ่งผุเปื่อยก็จะตามน้ำออกไป รากอ่อนต้องทิ้งออก
 เหลือแต่รากขอส้มตำแก่ สีดำเท่านั้น แต่รากแก่นี้ผุราก็ยังดูเขา
 สิ่งสกปรกไว้ รวมทั้งขนอ่อนของรากซึ่งปกคลุมอยู่ที่ผิว เราจะทิ้งเอา
 รากที่เหลือแล้วนั้น แช่น้ำให้สะอาดไว้ ไม่ต่ำกว่า ๑๐ วัน โดยหมั่นถ่าย
 น้ำทุก ๆ ๒ วัน เพื่อให้รากคายสิ่งสกปรกที่ตกไว้สกปรกให้หมด มีฉะนั้น
 ถ้านำไปปลุกกล้วยไม้ อาจทำให้กล้วยไม้รากเสียหรือเน่าได้ ถ้าหาก
 ทรายกำหนดและสะอาดแล้ว เส้นของรากจะดำสนิทเมื่อแห้ง แต่ถ้า

ยังไม่สะอาดก็เมือกแห้งจะออกสีน้ำตาลแดง แม้สะอาดแล้ว หากยังไม่ใช้งานก็ควรแช่น้ำเอาไว้จนกว่าจะใช้งานในภายหลัง

ก้ามมะพร้าว เป็นเครื่องปลูกที่ดีมากสำหรับปลูกหวาย เพราะนอกจากจะทำให้หวายเจริญงอกงามและแข็งแรงสมบูรณ์แล้ว ก้ามมะพร้าวยังเป็นสิ่งที่มียู่มากมายทั่วไปภายในประเทศเรา และมีราคาถูกยิ่งกว่านั้นนอกจากจะใช้เป็นเครื่องปลูกสำหรับหวายแล้ว ลำหวายแก่ซึ่งไม่มีใบ รากผุหมดแล้ว หากเอามาปักชำในกระบะไม้ซึ่งอัดด้วยก้ามมะพร้าว จะแตกตาออกเป็นต้นเล็ก ๆ นำไปปลูกได้อีก แต่เราจำเ็นต้องเลือกใช้แต่ก้ามมะพร้าวที่แก่จัดและมีกายนหนาแข็ง ก้ามมะพร้าวที่เขาเก็บล่งมาจากทางไกล ๆ เขามักเก็บเมื่อยังไม่แก่จัด ขณะที่เปลือกมีสีเขียวอมเหลือง ถ้าเรานำก้ามมะพร้าวชนิดนี้มาใช้สำหรับปลูกหวาย ก้ามมะพร้าวก็จะผุภายในระยะเวลาเพียงไม่กี่วันเท่านั้น แต่ถ้าเป็นก้ามที่เก็บจากต้นเมื่อแก่จัด อาจทนอยู่ได้ถึงสามปี

อิฐกับถ่าน ควรเป็นอิฐแกร่งไฟและถ่านแกร่งไฟ หากเป็นอิฐเปื่อยหรือถ่านที่แตกง่ายจะผุเปื่อยภายในระยะเวลาอันสั้น อาจทำให้ตะไคร้ขึ้นง่ายและบางทีก็ทำให้หวายเน่าได้ด้วย อิฐกับถ่านนั้นเหมาะสำหรับการใช้ปลูกหวายขนาดใหญ่ เพราะเป็นเครื่องปลูกที่หาง่ายมาก การปลูกก็สะดวก ยิ่งเป็นการปลูกหวายเพื่อกักตักขยาย ซึ่งทำเป็นจำนวนมาก ๆ ด้วยแล้วนั้นว่าเหมาะที่สุด มีข้อเสียอยู่เล็กน้อย

คือ เกษษณไม่สั่นก แต่กขยงกันไ้โดยไ้ว้ตถเก็ความชน
เช่น ออสมันคัสบโวยคลุมหน้า นอกจากนั้นการปลุกควยอัฐกยถ่าน
จำเป็นจะต้งใช้กระถางขนาดใหญ่นอกเล็กนอย กงไ้กล่าวไ้แล้วใน
เรื่องกระถางปลุก

ผลิตผลพลอยไ้อื่น ๆ มีผู้นำเอาผลิตผลพลอยไ้ต่าง ๆ มา
ใช้ เช่น บารค ทสงมาจากต่างประเทศ ซึ่งความจริงเป็นจำพวก
เปลือกไม้ย่าง เคยไม้จากเครื่องไ้ไม้ย่าง นำมาย้อมฝาคเล็กนอย
ใช้เป็นเครื่องปลุก ในชาวยทเขาทำไ้หวายตักคอกเขาปลุกหวายลง
เป็นแปลง ๆ ตาม เขิงเขาโดยไ้ไม่ยกขอบให้สง จากพนกน สกเล็กนอย
แล้วปลุกหวายลงในแปลงซึ่งไ้ชเลอยชกยงงามค แต่สำหรับเมืองไทย
เรือนการไ้ บารค กค หรือไ้ชกยงกคเท่าทไ้สงเกดครัสกว่าในฤดูฝน
หวายมีเปอรเซ็นทเน่าสงมาก เพราะอากาศบ้านเราอยและชน นอกจาก
นั้นเครื่องปลุกมักจะมีชนว่าง่าย ถ้าเราจะปลุกหวายควยเคยไม้เหล่านก
จำเป็นจะต้งมีการควมคุมความชน เช่น ปลุกไ้หลังคากระกนกนฝน
ซึ่งจำเป็นต้งลงทุนสงไม่คุ้มกับการประหยคเครื่องปลุก

การขยายพนธ

หวายเป็นกลวยไม้ทเรณูเกยไ้เร็วสำหรับเมืองไทย กงนั้น
การขยายพนธ จึงเป็นไปไ้รวดเร็วกว่ากลวยไม้สกลอน ๆ การขยาย
พนธหวายอาจแบ่งออกไ้เป็นวิธีการใหญ่ ๆ สองวิธีควยกัน คือ

๑. การตัดแยกปลุก
๒. การเพาะเมล็ด

๑. การตัดแยกปลุก

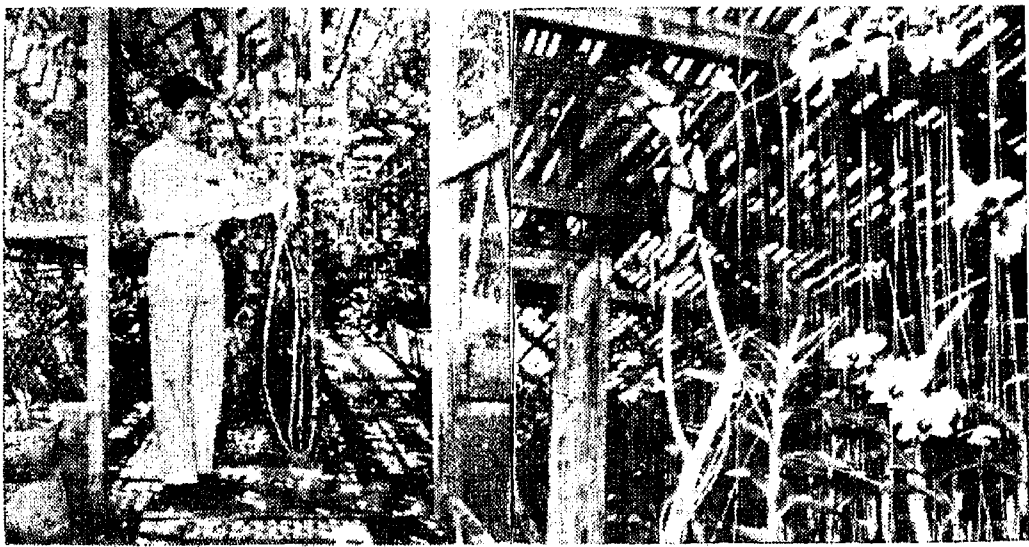
สามารถแบ่งออกได้เป็นวิธีย่อยอีก ๓ วิธีด้วยกัน คือ

ก. แบ่งแยกลำหน้าลำหลัง (Back-bulb division) จากกอ
ภายในกระถาง เนื่องจากหวายเป็นกล้วยไม้ที่มีการเจริญเติบโต
แบบ Sympodial คือมีการเจริญเติบโตทีละหน่วย แต่ละหน่วยก็มี
ซดซัน จากกและหน่วย ของการเจริญเติบโต ของหวาย ก็คือ ลำลูก กล้วย
นั่นเอง ลำหลังคือลำที่มอดายแก่กว่าลำหน้าตามลำดับ ดังนั้นเมื่อลำ
หนึ่งเจริญเติบโตจนถึงซดซันแล้วก็จะ แยกหน่อที่โคน เพื่อสร้าง ลำหน้า
ออกไปเรื่อย ๆ หวายลำหน้าจึงต้องอาศัยน้ำเลี้ยงจากลำหลังถัดไป
เป็นลำ ๆ แต่ถ้าเป็นลำหลังที่แก่มากใบร่วงหมด อยู่ใกล้ลำหน้า
ถึง ๕-๖ ลำ ก็จะไม่มียะโยชน์สำหรับลำหน้าเลย คงเป็นลำแก่ที่
พักตัวอยู่เฉย ๆ ถ้าหากไม่ตัดแยกออกก็อาจ ไม่แตกใหม่หรือใช้ ประ-
โยชน์อะไรไม่ได้ ต่อไปก็จะตายไปในที่สุด ดังนั้นถ้าหากหวายใน
กระถางมีมากกว่า ๕ ลำขึ้นไปเพียงแต่ สังเกตเห็น ลำหลังโชนมากคือ
ไม่มีใบและพักตัวอยู่เฉย ๆ เราก็อาจพิจารณาตัดแยกลำหลังได้ ถ้า
หากลำหลังมีเกิน ๕ ลำ ออกไปยังสดและมีใบอยู่ เราจะปล่อยไว้ โดย
ไม่แยกก็ได้ แต่ถ้าจำเป็นจะต้องแยกเพื่อหวังเพิ่มปริมาณก็กระทำ
ได้ โดยไม่กระทบกระเทือนการเจริญเติบโตของลำหน้า การตัดแยก

หว่านน้ำตาลสามารถกระทำตรง ตามฤดูกาลที่หว่าน เริ่มการผลิต และเจริญเติบโตแล้วจะไ้รับผลดีมาก กล่าวคือ หว่านจะแตกตาเร็ว หน่อจะเจริญแข็งแรง ถูกที่เหมาะสมแก่การตัดแยกลำหลังนคอ หลังจากหมกถูกหนาวซึ่งหว่านพักตัว พอเริ่มต้นเขาฤดูร้อนนั้นเป็นฤดูที่หว่านเริ่มแตกหน่อหรือประมาณเดือนมีนาคมของปี เราก็เริ่มลงมือตัดแยกไ้และถ้าจะให้ไ้ผลดีจริง ๆ ให้ใช้มีดบาง ๆ คม ๆ ตัดลำหลังที่ของการแยกตรง รอยต่อระหว่าง ลำให้ขาดออก และปล่อยทิ้งไว้ ใน กระถาง โดยไม่ยกออก เอาปูนแดงทาแผลโดยใช้ใบมีดชกกลงไประหว่างรอยตัดแล้วต่อไปก็รดน้ำตามปกติทุก ๆ วัน ถ้าตาที่โคนลำยังค้อยจะแตกหน่อภายในไม่ถึงสัปดาห์ แต่ถ้าตัดแล้วยกออกไปปลูกใหม่รากไ้รับความกระทบกระเทือน อาจพักตัวไปอีกนานกว่าจะแตกหน่อและหน่อที่ออกมาอาจไม่แข็งแรง การตัดแยกปล่อยทิ้งไว้ในกระถางเกิมนอกจากจะแตกหน่อเร็วแล้วยังช่วยทำให้หน่อแข็งแรงสมบูรณ์ พอหน่อเจริญเติบโตมีรากออกพอสมควร ลำลูกกล้วยเกือบจะสุกลำก็พอจะเริ่มเข้าฤดูฝน ไ้ระยะพอเหมาะแก่การยกออกปลูกใหม่พอที่หว่านที่แยก ปลูกใหม่ ตามกำหนดและ ฤดูกาลถึงกล่าวมาแล้วนั้นจะคงตัวเร็วและเจริญเติบโตสม่ำเสมอ

๒. แบ่งแยกตะเกียง (off-set division) นำไปปลูก ทันตอนที่เกิดขึ้นจากตาหรือข้อหนึ่งข้อใดของลำลูกกล้วยของหว่าน เราเรียกกันนั้นว่า “ตะเกียง” ตะเกียงนั้นในครั้งแรกจะสังเกตเห็นเป็นหน่อเล็ก ๆ แตกออก มาจากข้อ ตอนข้างลำหรืออาจ เป็นตาที่ ปลาย ลำ

ได้ ต่อไปหน่อนี้จะยาวออกและปรากฏใบที่ปลายและมีรากออกที่
โคนหน่อ ถ้าหากเราปล่อยไว้กับลำเดิมโดยไม่แยกเขาไปปลูก เมื่อ
ลำแรกของตะเกียงแก่จัดแล้ว ก็จะแตกหน่อจากโคนตะเกียงเป็นลำ
ที่สองได้

ภาพตะเกียงกล้วยไม้

สาเหตุที่หวายแตกตะเกียง มีอยู่หลายประการด้วยกันคือ:-

๑. เป็นลักษณะประจำพันธุ์ หวายบางต้นชอบแตกตะเกียง
แต่ว่าสาเหตุที่เกิดจากลักษณะประจำพันธุ์ โดยมากมักเป็นตะเกียง
ที่เจริญตอจากยอด ของลำหน้าซึ่งแตกคล้าย ๆ กันเป็นลำ ลูกกล้วย สอง
ลำต่อกันอย่างที่เราเรียกกันว่า “ท่อยอด” ลักษณะท่อยอด
นี้ไม่ใช่ลักษณะดีเพราะจะทำให้โคกคอกข้าง แทนที่ลำหน้าซึ่ง
เจริญสุกลำควรจะออกคอกก็กลายเป็นลำใหม่ต่อขึ้นไปอีก นอก

จากนั้นแม้ว่าลำยอกจะให้ดอกก็มากโตดอกที่ไม่ค่อยสมบูรณ์ กลีบติด
 หักและแฉะแกรน บางทีลำยอกเลยทำหน้าที่แทนกลีบดอกเสียเอง
 เล็กก็มี คือออกดอกตามซอกใบของลำยอกเลยทีเดียว หวายต้นใด
 มีลักษณะเช่นนั้นแม้จะแยกไปปลูกต่อไปอีกก็คงแสดงลักษณะเช่นนั้นต่อไป
 โดยเฉพาะอย่างยิ่งหลังจากแตกหน่อในฤดูร้อน หน่อจะเจริญเป็นลำ
 ลูกกล้วยแข็งแรงไปสู่ลำในราวกลางหรือปลายฤดูฝน ซึ่งในระยะ
 นั้นความชุ่มชื้นและฝนฟ้าอากาศยังเหมาะแก่การเจริญเติบโต แทน
 ที่ควรจะออกดอก ความสมบูรณ์เกินไปทำให้แตกยอดเป็นลำใหม่
 ต่อไป นอกจากยังมีเอื้องลำลูกกล้วยแก่และสุกลำในฤดูหนาวจึงจะผลิ
 ช่อดอก โดยตรงเพราะ ความสมบูรณ์ ของสิ่งแวดล้อม ไม่เหมาะ แก่การ
 เจริญเติบโตต่อไป เมื่อทราบสาเหตุเช่นนั้นแล้วเราก็อาจแก้ไขได้บ้าง
 คือให้สังเกตว่า พอลำหน้าใกล้จะแก่สุกลำ เราก็นำการให้ปุ๋ยและ
 เพลาการให้น้ำลงก็อาจช่วยได้

๒. การเจริญเติบโตในส่วนใหญ่มุ่งถึงขีดสุดแล้ว เราเคยกล่าว
 กันว่าลำหน้า ของหวายที่ เกิดขึ้นใหม่ จะโตและสูงกว่าลำหลัง ตามลำดับ
 แต่มีใ้หมายความว่า ถ้าเราเลี้ยงหวายต้นนั้น ให้งามอยู่เรื่อย ๆ ลำหน้า
 ที่งอกต่อ ๆ ไปจะสูงขึ้นไปจนแลไม่เห็นยอด ความจริงการเจริญ
 เติบโตย่อมมีขีดขึ้นจำกัดตามลักษณะประจำพันธุ์ของแต่ละชนิด เมื่อ
 เจริญถึงขีดสุดแล้วก็จะไม่เจริญต่อไปอีก เช่นหวายมาตามปอมปาดัวร์
 ถ้าเราเลี้ยงมาทางแต่ลำยังมีขนาดเพียง ๒ นิ้วพุง ลำหน้าที่แตกใหม่

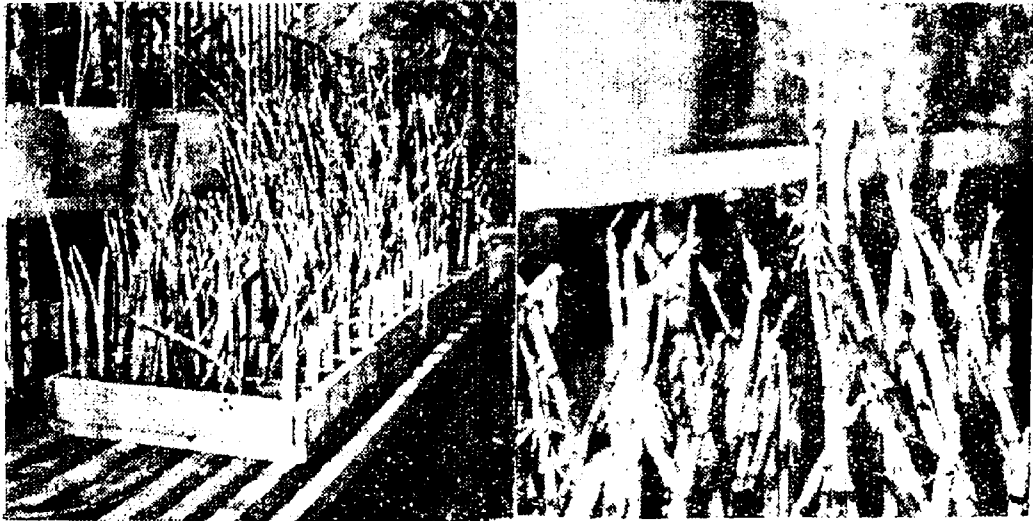
ก็จะสูงกว่าลำเดิมขึ้นไปอีก พอแตกลำที่ ๖ หรือลำที่ ๗ อาจสูงถึงหนึ่ง
เมตรครึ่ง ตอนลำใหม่จะไม่เจริญสูงไปกว่านั้นอีก แต่ลำหลัง ๆ จะ
เริ่มแตกตะเกียงเพื่อบรรยายนำเลียงและหาทางขยายพันธุ์เป็นต้นเล็ก ๆ
เจริญเติบโตต่อไปอีกในขณะที่ต้นเดิมแก่เต็มที่แล้ว

๓. ได้รับอันตรายจากสาเหตุบางอย่าง เช่น ได้รับเชื้อโรค
ทำให้โคนส่วนเหนือเครื่องปลูกเน่าหรือเสียหาย ส่วนกลางหรือปลายลำ
ยังคงอยู่แต่แตกตะเกียง หรือบางทีส่วนล่างของลำหักกล้งยุบลงมพายุ
หรือถูกแรงกระแทกกระแทกหัก แต่ยังคงอยู่จนต้นเดิมส่วนหักก็จะแตก
ตะเกียงได้เช่นเดียวกัน บางทีส่วนโคนลำตรงรอยต่อระหว่างลำต่อลำ
แห้งหรือผเนองจากลำหลังแก่มากโดยมีไ้เคยตัดแยกเลย เมื่อรอย
ต่อผทางส่งน้ำเลียงก็จะถูกตัดขาดออกจากกัน ลำหลังซึ่งไม่มีใบและ
รากใช้การไม่ได้ ก็จะต้องหาทางขยายพันธุ์โดยการแตกหน่อหรือ
แตกตะเกียง เพื่อต้องการดำรงพันธุ์ต่อไปมิให้สูญ ดังนั้น การ
แตกตะเกียงผิดปกติของลำหลังจึงอาจเป็นเครื่องเตือนให้เราตรวจตรา
ดูให้ละเอียดถี่ถ้วนว่าที่โคนลำอาจได้รับอันตรายจากสาเหตุหนึ่งสาเหตุใด
ก็ได้ แม้บางทีเครื่องปลูกเสียก็อาจทำให้หวายซึ่งมีการแตกหน่อ
ตามปกติ แตกด้วยแตกตะเกียงแทนก็มี

๔. ความสมบูรณ์แข็งแรงมากเกินไป ก็อาจทำให้หวายแตก
ตะเกียงได้ในขณะที่เกี่ยวกับการแตกหน่อที่โคนลำ ยังเป็นหวายต้น
ที่มันสยซอຍแตกตะเกียงคงได้กล่าวไว้แล้วในข้อ ๑ เมื่อไ้การเลี้ยงดู
สมบูรณ์เต็มที่จะแตกตะเกียงได้เรื่อย ๆ

๕. การให้แสงแดดจัด ก็เป็นอีกข้อหนึ่งที่ช่วยให้หอยแตก
 ตะเกียงได้ง่าย แต่มักจะปรากฏกับหอยขนาดกำลังให้คอกและลำหลัง ๆ
 มักจะมีอาการเหี่ยวเหลือง

การคัดตะเกียงออกปลูกนั้น ก่อนอื่นต้องสังเกตว่าตะเกียงนั้น
 ออกรากแข็งแรงและใกล้จะเจริญเต็มที่แล้วหรือยัง ถ้าหากสังเกต
 เห็นตะเกียงเจริญจนจะถึงขีดสุดและมีรากแข็งแรงพอสมควรแล้ว จึง
 ดำเนินการตัดเยื่อเพื่อนำไปปลูกได้ การคัดตะเกียงไปจากต้นเดิมควร
 ตัดให้มีส่วนของลำเดิมติดไปเล็กน้อย คัดตัดทาลำเดิมให้ต่ำกว่า
 โคนตะเกียงลงมาประมาณหนึ่งนิ้วพอ เนื่องจากแต่แรกตะเกียงนั้น
 อาศัยน้ำเลี้ยงจากแม่ การตัดให้มีส่วนของลำแม่ติดไปข้างก็เพื่อช่วย
 ให้ตะเกียงโตมีโอกาสรูสึกตัวก่อนที่ระหาอาหารด้วยตนเอง นอกจากนั้น
 ถ้าหากแผ่รอยตัดจะเกิดการเน่าขึ้นตะเกียงก็จะเป็นอันตราย เมื่อ
 ตะเกียงเจริญถึงตัวแล้ว นานไปชิ้นส่วนของลำแม่ที่ติดมากจะแห้ง
 หลุดไปเอง การปลูกตะเกียงหอยให้โตผลดีจริง ๆ นั้น หลังจากคัด
 ตะเกียงจากลำแม่แล้ว จำเป็นต้องนำไปปลูกชำไว้ในกระบะชักกาย
 มะพร้าวปักไว้ครึ่งหนึ่งก่อน โดยฝังชิ้นส่วนของลำแม่ให้จมลงในรอย
 ต่อกของก้ามมะพร้าว ค่ะเนคว่าโคนตะเกียงแนบติดสนิทกับก้ามมะพร้าว
 พอที่ น้ำกระบะไปตั้งไว้ในเรือนกล้วยไม้รดน้ำอย่างปกติ เมื่อ
 ตะเกียงเจริญถึงตัวและแตกลำใหม่แข็งแรงจนจะสุกลำก็ยกไปปลูกได้
 แต่อย่าบังเอิญไปตรงกับฤดูหนาว ก็สามารถปลูดยังได้ในกระบะก้าม
 มะพร้าวจนกระทั่งแตกลำที่สามและจนสุกลำก็ยกไปปลูก หรือถ้าหาก

ภาพกะบะชำ

หลังจากคัดตะเกียงลงปลูกในกระถางอัตรากายมะพร้าวได้ ก็ไม่จำเป็นต้องนำลงชำในกะบะกายมะพร้าว การนำเอาตะเกียงที่คัดใหม่ ๆ ลงปลูกในกระถางอัตรากายมะพร้าวโดยตรงนั้น ตะเกียงจะตั้งตัวช้ากว่าที่ปลูกลงกระถางอัตรากายมะพร้าว หรือชำในกะบะอัตรากายมะพร้าวเสียก่อนแล้วจึงยกไปปลูกในกระถางอัตรากายมะพร้าวอีกทีหนึ่ง

ค. การปักชำในกะบะกายมะพร้าว ลำหลังของหวายที่แก่มา ๆ ทั้งใบหมดแล้ว รากชุมแล้วก่อนที่จะแห้งตายไปเฉย ๆ โดยไร้ประโยชน์ เราอาจตัดแยกออกเป็นลำเดี่ยว ๆ แล้วปักชำในกะบะกายมะพร้าว ก็จะสามารถแตกหน่อจากข้อหนึ่งข้อใดของลำหรือหลาย ๆ ข้อก็ได้ ถ้าหากเป็นลำที่ไม่แก่มากนักเช่นไม่เกินลำ

๕ หรือ ๖ นัยถอยหลังไปจากลำหน้า เราอาจใช้วิธีตัดแยก
 ลำหลังแล้วทิ้งไว้ให้แตกหน่อในกระถาง เช่นที่โคกล่าวมาแล้วในข้อ ก.
 ได้ แต่บางทีลำแก่มาก ๆ คาที่โคนลำอาจแห้งไปหรือถูกศัตรูทำลาย
 เสียหาย บางทีลำแห้งหรือเน่าเราอาจใช้มีดคม ๆ ตัดส่วนโคนที่แห้งหรือ
 เน่าออกทิ้งแล้วเอาปูนแดงทาแผลรอยตัด ทิ้งผึ่งไว้ให้แผลแห้งแล้วจึง
 นำลงชำในกระบะอึกถากมะพร้าวได้ ก่อนนำลำหว่ายลงชำ ควรจะเอา
 กระบะที่อึกถากมะพร้าวจนแน่น ลงแช่น้ำให้ชุ่มท่วสัก ๓ วัน แล้วจึงนำ
 ชำมาใช้ปักชำลำหว่าย ในการชำเราใช้เหล็กแหลมหรือไขควงแทงลง
 ในระหว่างรอยถากมะพร้าว แล้วจึงให้รอยชำออก เขาค้นโคนของ
 ลำเสียบลงในระหว่างรอยนั้น กระเนคให้โคนจมไปในถากมะพร้าว
 ประมาณ ๓ ถึง ๕ ซม. แล้วจึงชักไขควงออก ถากมะพร้าวจะหนีบ
 โคนลำของหว่ายให้ปักติดแน่น กระบะหนึ่ง ๆ ควรจะปักลำหว่ายได้
 หลาย ๆ ลำโดยการเว้นระยะห่างประมาณลำละ ๕ ซม. ถ้าปักห่าง
 เกินไปจะทำให้เปลืองเนื้อที่ แต่ถ้าปักเกินไปจะเบียดกันแน่น เมื่อแตก
 หน่อแล้วเขาออกลำยาก หลังจากปักเสร็จแล้วให้นำกระบะไปวางไว้ใน
 เรือนกล้วยไม้ให้ได้รับแสงแดดค่อนข้างจัด แล้วรดน้ำให้ชุ่มทุกวัน
 ในตอนเช้า หว่ายจะแตกตะเกียงตามข้อของลำ เมื่อตะเกียงโตแข็งแรง
 มีรากออกก็พอสมควรก็นำไปปลูกได้ ฤดูที่เหมาะสมแก่การชำหว่ายให้
 ได้รับผลดีคือระหว่างต้นถึงกลางฤดูร้อน หรือประมาณเดือนมีนาคม
 และเมษายน เพราะหว่ายเริ่มการเจริญเติบโตและแตกหน่อเร็ว หน่อที่
 ชำตามเวลาก็ก้าวแล้ว จะนำไปปลูกได้ในราวต้นถึงกลางฤดูฝน

๒. การเพาะเมล็ด (Seed Propagation) เรื่องการเพาะ
เมล็ดกล้วยไม้ในเรือนโรงยคยาวและมีวิธีการสลับซับซ้อนอยู่มาก จำ-
เป็นจะต้องมีการศึกษาเรือนโดยเฉพาะอย่างจริงจัง นอกจากนั้น
นักเลี้ยงกล้วยไม้ทองจะเริ่มเล่นใหม่ ๆ ก็ยังไม่สามารถจะเพาะเมล็ด
กล้วยตนเองได้ จึงเห็นว่าเพื่อให้สืบทอดเรือนสืบและง่ายเข้า จึงจะไม่
นำเอาเรือนโรงการเพาะเมล็ดมากล่าวไว้ แต่ได้พิจารณาเห็นเหมาะสม
ที่จะนำเอาเรื่องการผสมพันธุ์และการเพาะเมล็ดกล้วยไม้มา จัดพิมพ์แยก
ไว้เป็นอีกเล่มหนึ่งโดยเฉพาะ เพราะจะได้มีโอกาสเขียนได้ละเอียดลออ
เพื่อผู้อ่านจะได้เข้าใจอย่างแจ่มแจ้งด้วยในหนังสือใคร่จะกล่าวแต่เพียงประ-
โยชน์ของการเพาะเมล็ดกล้วยไม้พอเป็นสังเขปไว้ก่อน

การเพาะเมล็ดกล้วยไม้เป็นวิธีการขายพันธุ์กล้วยไม้ที่รวดเร็ว
มาก เช่นสมมุติว่าเรามีหวายขนาดที่กาลงให้ดอกอยู่หนึ่งต้น ถ้าเรา
ขยายพันธุ์ด้วยวิธีตัดแยก ภายในระยะเวลา ๓-๔ ปี เราอาจได้หวาย
เพิ่มจนอีกเพียง ๒-๓ กระถางเท่านั้น แต่ถ้าเราผสมเกสรหวายต้นนั้น
ให้เกิดเป็นฝักซึ่งอาจมีเมล็ดภายในฝักได้ถึงเป็นหมื่น ๆ เมล็ด เมื่อ
นำไปเพาะก็จะได้ลูกหวายเล็ก ๆ เป็นหมื่น ๆ ต้น ลูกหวายเหล่านี้
อาจออกดอกในราว ๓ ปีต่อมา ดังนั้นเมื่อคิดประมาณเวลาประมาณ
๔ ปี เราอาจเพิ่มปริมาณหวายจากต้นเดียวเป็นหมื่น ๆ ต้นก็ได้ นอกจากนี้
นั้นลูกหวายที่ได้จากการเพาะเมล็ดแต่ละต้นยังมีความผิดเพี้ยน (Varia-

tion) กันออกไป และการที่ความผิดปกติเกิดขึ้นเอง เราอาจ
 คิดได้ทันทีว่าคุณลักษณะเด่นเด่นเกินไป แต่ก็ถ้าเป็นหวายลูกผสม
 ที่ผสมมาแล้วหลาย ๆ ชั้น โดยเฉพาะคนที่ที่คุณลักษณะเด่นจริง ๆ
 มักจะเกิดการเป็นหมัน (sterility) ขึ้นได้ บางคนเกิดตัวเป็นหมัน
 บางคนไข่ของตัวเมียเป็นหมัน บางคนเป็นหมันหมด บางคนก็เป็น
 หมันบางส่วน ทำให้ผลิตเมล็ดได้น้อย ดังนั้นบางทีเราหวังจะได้เมล็ด
 เพื่อเพาะเป็นเรือนหมัน แต่อาจได้เพียงไม่ถึงสิบต้นก็ม หรืออาจไม่ให้
 เมล็ดเลยก็ได้ รายละเอียดต่าง ๆ เกี่ยวกับเรื่องการเพาะเมล็ดคงจะ
 ปรากฏในคู่มือการเพาะเมล็ดกล้วยไม้ ซึ่งจะจัดลงพิมพ์ในโอกาสต่อไป

วิธีปลูกหวายขนาดออกดอก

๑. ฤดูปลูก ฤดูที่เหมาะสมแก่การปลูกหวายคือระหว่างปลาย
 ฤดูร้อน ไปจนถึงตอนต้นหรือกลางฤดูฝนหรือประมาณปลายเดือน
 เมษายนไปจนถึงต้นเดือนสิงหาคม เพราะเป็นฤดูที่หวายกำลังเจริญ
 เติบโต และหลังจากปลูกแล้วยังมีเวลาที่จะตั้งตัวเจริญต่อไปจนกว่า
 จะเข้าฤดูพักตัว หวายก็จะตั้งตัวแข็งแรงแล้ว แต่จะปลูกเร็วหรือ
 ปลูกล่าช้าขึ้นอยู่กับสภาพของหวายที่เหมาะสมแก่การปลูกด้วย หรือ
 ประมาณระยะที่หน่อใหม่เจริญจนจะสุกลำ เพราะระยะนี้รากของ
 ลำหน้อยยังสามารถเจริญออกไปได้อีก เมื่อปลูกเสร็จรากก็จะเจริญ

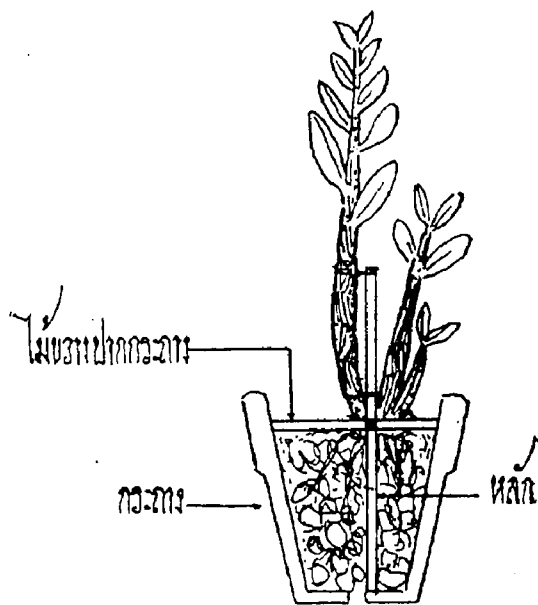
ออกเกาะเครื่องปลูกได้เร็ว แต่ถ้าปลูกขณะที่หน่อยังอ่อนมากอยู่หน่ออาจชงักการเจริญเติบโตโดยเหตุที่ได้รับผลกระทบกระเทือนจากการย้ายปลูก และรากที่เกิดขึ้นใหม่จะไม่แข็งแรงเพราะหน่อจะต้องเสียกำลังในการนำไปสร้างความเจริญเติบโตของหน่อด้วย ดังนั้นจึงจำเป็นต้องพิจารณาถึงในตำแหน่งที่เหมาะสมแก่การปลูก และสภาพของหน่อที่เหมาะสมแก่การปลูกประกอบด้วย แต่การปลูกนั้น ๆ นั้นย่อมหมายถึงการขยายเวลาในการเจริญเติบโตให้นานยิ่งขึ้น กว่าที่จะถึงฤดูหนาว หน่อก็จะมีโอกาสเพิ่มความสมบูรณ์ได้มาก

๒. วิธีการปลูก

ก. การปลูกด้วยอิฐกับถ่าน

เป็นการปลูกที่ประหยัดมาก

เหมาะสำหรับ ใช้กับการ ปลูก
หน่อ เพศ คติ ออกเป็นการค้า
เพราะ ช่วยประหยัดทุนในตำแหน่ง
เครื่องปลูกได้มาก นอกจาก
นั้นยังเหมาะแก่การปลูกหน่อ
ชนิดต้นใหญ่เช่น หน่อ
จำพวกลูกผสมเซอร่าโตเบียม
เพราะ จำเป็นจะต้อง ปลูกลง
กระถาง ใหญ่ เป็น การหมัก

ภาพการปลูกหน่อด้วยอิฐกับถ่าน

เปลี่ยนเครื่องปลูกมากและจำต้องวางตำแหน่งการแขวน การปลูกด้วย
 อีสุกีย่านช่วยทำให้กระถางหนัก เมื่อถูกลมพายุพัดแรงจะไม่ล้มง่าย
 แต่ก่อนปลูกจำเป็น ต้องมี หลักชั่วคราว สำหรับยึดลำหวาย ให้แน่นอยู่กับ
 ที่ในระหว่างหลังจากปลูกใหม่ ๆ เพราะรากยังไม่เกาะกระถางหากถูก
 ลมพัดอาจทำให้ต้นล้มถอนออกจากกระถางได้ หลักที่ใช้ควรใช้ไม้ไผ่
 หลาวกลมกระเนียดขนาดให้แข็งแรงพอสมควร ควรมีไม้วางขวางขัด
 กับปาก กระถาง เสีย ก่อนแล้ว จึงเอา หลัก ตั้งลงใน กระถาง ใช้ เชือกผูก
 หลักให้ติดกับไม้ขวางนั้นให้โคนหลักยันกับกันกระถางพอดี ไม้ขวาง
 จะช่วยยันขอบกระถางและยึดหลักให้แน่นอยู่กับที่ สำหรับอีสุกีย่านที่
 จะใส่ในกระถางนั้น ครึ่งล่างของกระถางควรใช้กระถางแตกชั้นใหญ่ ๆ
 วางเรียงตามชั้นสลับกับถาดเล็กน้อย เพื่อให้กันกระถางโปร่งระบายน้ำ
 ได้สะดวก ส่วนครึ่งบนใช้อีสุกีย่านถาดเล็กลงบนสุดใช้ถาดเล็ก
 ขนาดไม่เกิน ๑ ซม. ถ้าจะใช้ขี้เถ้าหรือขี้เถ้าโรยที่ผิวนอกจะช่วยทำ
 ให้เครื่องปลูกมีคุณสมบัติเก็บความชื้นได้ดีขึ้น แต่ผิวนอกของเครื่องปลูก
 ต้องไม่สูงจนกระทั่ง กลายตาที่โคนลำ เพราะอาจทำให้ตาหรือหน่อที่เกิด
 ใหม่เน่าได้ง่าย เมื่อปลูกเสร็จแล้วให้ใช้มือตบกระถางหลาย ๆ ครั้ง
 เครื่องปลูกจะยุบตัวแน่นอีกเล็กน้อย ถ้าหากผิวของเครื่องปลูกยุบต่ำลง
 ไปมากก็ให้เติมเครื่องปลูกลงไปจนกระทั่งพอดีกับโคนลำ

ภาพแสดงการตัดตะเกียงหวายจากต้นเดิม

ข. ปลุกด้วยกายมะพร้าว หมายถึงการปลุกด้วยกระถาง
ดินเผาที่อศกกายมะพร้าวนั่นเอง - ก่อนปลุกต้องเอากระถางอศกกายมะ-
พร้าวเสียก่อน ครึ่งล่างของกระถางใส่ขี้วัวและถ่าน ส่วนครึ่งบนใส่
กายมะพร้าว อศกเรียงตาม ตังจนแน่นแล้วกดลงไป ให้กาย มะพร้าว ชนกับ
ขี้วัวพอคี่ เอาไม้คคม ๆ ปาดกายมะพร้าวให้เรียบเสมอกับขอบกระถาง
แล้วนำกระถางที่อศกเสร็จแล้วไปแช่น้ำให้กายมะพร้าวอมน้ำสัก ๒ วัน
จึงจะนำไปใส่ปลุกหวายได้ เมื่อเริ่มลงมือปลุกให้ใช้เหล็กปลายแหลม

ภาพแสดงการปลุกตะเกียงหวายในกระถางอัดก้ามมะพร้าว

แบนหรือปลายไขควงแคะโดยรอบเพื่อเอาก้ามมะพร้าวขึ้น แต่ต้อง
ระวังอย่าให้ก้ามมะพร้าวแยกออกจากกัน เพราะจะทำให้เสียรูปกระ-
ถางอัดกลีบคั่นลงไปอีกไม่ได้ เราจะขึงมันได้โดยการเอามือค้ำรอบ
ก้ามมะพร้าว ไว้ ในขณะที่ ก้าม มะพร้าว ถูก แฉะสูง ขึ้น จาก ปากกระ ถาง

ภาพแสดงตะเกียงทวายที่ปลูกลงในกระถางอัดก้ามมะพร้าว
เรียบร้อยแล้วจะเห็นว่าต้องกดก้ามมะพร้าวให้อยู่ในระดับ
ต่ำกว่าขอบกระถางเล็กน้อย

เสร็จ แล้วจึงค่อย ๆ พิจารณาดูรอยแยกของก้ามมะพร้าวตรงหน้าตัด
เล็กน้อยเขาจะรอยที่ใกล้เส้นผ่ากลางมากที่สุด แยกรอยนั้นออกแล้วเอาโคน

หว่านสอกลงไปให้รากลงไปในรอบนั้นหมด แต่ให้โคนลำต้นงอขึ้นผิว
 ภายมะพร้าวพอก แล้วจึงขยักภายมะพร้าวให้ทับรากหว่านให้แน่น
 เข้ารูปเดิม กคภายมะพร้าวลงในกระถางตามเดิมก่อนที่จะใส่กาสม
 มะพร้าวกลงในกระถาง ให้หีบเอาอิฐก้นกระถางออกทิ้งสักเล็กน้อย
 เพื่อเวลาทดภายมะพร้าวลงไปในกระถาง ผิวบนของภายมะพร้าวจะได้
 ต่ำกว่าขอบกระถางเล็กน้อย ถ้าผิวหน้าของภายมะพร้าวเสมอกับขอบ
 กระถางเวลารดน้ำ น้ำจะไหลล้นขอบกระถางไปมากกว่าที่จะไหลซึม
 ผ่านภายมะพร้าวลงไป

ภาพแสดงหว่านระยะที่เหมาะสมแก่การ
 ขยับปลูกใหม่ ลำต้นเจริญเติบโต
 เกือบสุดลำ มีรากพอสมควร ราก
 เก่าควรใช้กรรไกร ตัดแต่งให้เหลือ
 พอสมควร

ค. การปลูกด้วยออสมันต้า กระถางชักออสมันต้าวางซ้าย
 อยู่ในที่ซึ่งกลาคนั้น ไม่เหมาะที่จะนำมาใช้ปลูก เพราะการชักซ้าย
 จำเป็นต้องชักเรียงเส้นเพื่อเวลาปลูกจะได้แกะออกมาได้เร็ววิธีโดย

ภาพแสดงการอัดออสมันต้า เพื่อ
ปลูกหวาย กระถางควรมีขนาดไม่
ใหญ่หรือเล็กเกินไป ครึ่งล่างของ
กระถาง บรรจุด้วยกระถางแตกและ
ถ่าน

ไม่กระจุยกระจาย การปลูกด้วยออสมันต้าเรียงเส้นแนวระนาบ น้ำ
จะไหลหนีไปหมด ส่วนที่แยกอยู่ก็จะระเหยหนีไปได้โดยเร็ว เพราะ
พุ่มของนามทางระเหยตรงขึ้นไป ประกอบกับผิวหน้าของออสมันต้า
รายเรียบออกด้วย การปลูกหวายขนาดออกดอกด้วยออสมันต้าอัน
วิธีการที่ถูกหลักเกณฑ์และได้ผลดี จำเป็นจะต้องปลูกหวายลงในกระถาง
แล้วจึงอัดออสมันต้าทับลงในระหว่างรากให้แน่น เริ่มต้นด้วยการ
เอาอิฐและถ่านใส่ลงครึ่งล่างหรือหนึ่งในสามของกระถางเสร็จแล้ว เอา
ออสมันต้าที่สับเป็นท่อน ๆ ยาวประมาณ ๑ นิ้ว ถึง ๒ นิ้ว หักเป็น
ท่อน ๆ ซอกลงระหว่างรากเพื่อให้รากแผ่กระจายไม่รวมติดกันแล้ว
จึงเอาอีกส่วนหนึ่งหุ้มภายนอกรากให้แน่น ปลูกลงในกระถางให้ลำ
หลังหันหลังชิดขอบกระถางด้านหนึ่ง เพื่อให้คานหนามที่สำหรับลำใหม่

ภาพแสดง การอัด อีโอสมันต้า ระยะที่
ต้องใช้ไม้อัด คือหลังจากอัดด้วยมือ
จนกระทั่งตั้งมือแล้ว จึงใช้ไม้อัดลง
ไปจนอีโอสมันต้าแน่น

งอกต่อไปก็ เมื่อปลูกลงในกระถางแล้วให้เอาอีโอสมันต้าที่เหลือออก
ชอกลงข้างกระถางรอบ ๆ ให้แน่น เมื่อใช้มือกดไม้ลงแล้ว ให้ใช้ไม้
กลม ๆ ปลายแหลมเป็นปากฉลาม กดอีโอสมันต้าลงรอบ ๆ กระถางอีก
จนกระทั่งแน่นพอที่จะมอกใช้ได้

การให้น้ำ

น้ำที่ใช้รดกล้วยไม้เท่าที่สภาพของประเทศไทยมีอยู่ในปัจจุบันนี้
มีน้ำฝน น้ำประปา น้ำบาดาล และน้ำบ่อ ประเทศเราเป็นประเทศ
ร้อนซึ่งมีระยะของฤดูฝนยาวนาน และน้ำฝนก็เป็นน้ำที่สะอาดบริสุทธิ์
เหมาะแก่การใช้น้ำรดกล้วยไม้เป็นอย่างมาก เราไม่ต้องลงโทษหาน้ำ
ฝนแต่ประการใด หากแต่ต้อง ลง ทุน หาภาชนะที่จะเก็บน้ำฝนจาก
ธรรมชาติไว้ใช้ในฤดูแล้งให้เพียงพอที่จะเป็นการรดมาก แต่อย่างหนึ่ง

ภาพแสดงต้นหาวยที่ปลูกด้วย
ออสมันค่าเสร็จเรียบร้อยแล้ว สิ่ง
สำคัญอย่างหนึ่งก็คือ การเขียน
ช่อกล้วยไม้ติดป้ายไว้ด้วย

ที่ใช้น้ำฝนสำหรับบริโภค การใช้น้ำประปาก็สามารถทำให้หาวย
เจริญงอกงามได้ก็ โดยเฉพาะอย่างยิ่งผู้ที่ปลูกหาวยเพื่อการตัดดอก
ขายก็ หรือผู้ที่ปลูกเป็นการใหญ่ การใช้น้ำประปานั้นว่าเหมาะที่สุด
เพราะเราสามารถใส่เครื่องมีคุณค่าในการรกรน้ำได้ก็ หรือถ้าหาก
อยู่ในระแวกที่ไม่มีน้ำประปาใช้ จะใช้น้ำบาดานก็ได้ แต่จำเป็น
จะต้องใช้น้ำบาดานที่เจาะลึกมาก ๆ เพื่อยกขึ้น เกือบธรรมชาติ
บางอย่างซึ่งอาจมีปะปนมากับน้ำมากจนสามารถเป็นอันตรายแก่กล้วยไม้
ส่วนน้ำขอนั้น ถ้าหากเป็นข่อที่เจาะลึกลงไปใต้ดินมาก ๆ เช่นที่บางแห่ง
นิยมทำกันโดยใช้ถังซีเมนต์ฝังท่อ ๆ กันลงไป รอบนอกใส่ทราย
สำหรับกรองน้ำที่จะไหลซึมเข้าไปในข่อ น้ำใสสะอาดก็ควรจะใช้ได้
แต่ถ้าเป็นสภาพของคูหรือคลอง น้ำมักขึ้นสกปรกจากอนุภาคของดิน
หรือโคลน นอกจากนั้นยังมีจุลินทรีย์ที่เป็นอันตรายแก่กล้วยไม้

จึงนับว่าไม่สู้เหมาะนัก แต่ถ้าจำเป็นต้องใช้ก็ควรตัดใส่โองแกว่งสารส้ม แล้วทิ้งไว้ให้ตกตะกอนเสียก่อน

วิธีการให้น้ำมีอยู่หลายวิธีด้วยกัน บางคนก็นิยมใช้กระถาง กล้วยไม้ลงในภาชนะใส่น้ำเช่นถัง บางคนก็นิยมใช้ขี้น้ำ บางคนก็นิยมใช้เครื่องพ่นน้ำชนิดเป็นฝอยละเอียด บางคนก็นิยมใช้เครื่องฉีดน้ำ การใช้กระถางกล้วยไม้ในถังน้ำนั้นเป็นการประหยัดน้ำ เหมาะสำหรับพืชขนาดเล็กและยังช่วยให้กระถางชุ่มทั่วถึงกัน แต่ก็มีข้อเสียอย่างเช่นหมดเปลืองเวลา จะใช้วิธีไหนก็เฉพาะแต่รายทมกกล้วยไม้แค่นั้น นอกจากนั้นการให้น้ำร่วมกันยังช่วยทำให้โรคและแมลงระบาดจากต้นหนึ่งไปสู่อีกต้นหนึ่งได้ง่ายโดยทางน้ำ ส่วนการใช้ขี้น้ำนั้นเหมาะสำหรับปลูกเลี้ยงกล้วยไม้ในสภาพต่าง ๆ อย่างกว้างขวางตั้งแต่รายทมกกล้วยไม้แค่นั้น ไปจนถึงรายทมกกล้วยไม้มากพอสมควร เพราะเป็นการสะดวกรวดเร็ว และทั่วถึงมาก ในบรรดาวิธีการให้น้ำกล้วยไม้ด้วยแรงคนด้วยกัน แต่ก็มีข้อควรจำไว้ว่า จะต้องใช้เครื่องมือที่แข็งแรงช่วยการใช้เครื่องพ่นน้ำชนิดฝอยละเอียด สำหรับพ่นน้ำออกนอกถังนั้นนับว่าไม่เหมาะ เพราะน้ำที่พ่นออกมาเป็นละอองนั้นมีปริมาณน้อยมาก ไม่พอที่จะทำให้ชุ่มเครื่องปลูกในกระถางได้ทั่วถึง นอกจากต้องเสียเวลาอีก กระถางละนาน ๆ ครั้งนั้นเครื่องพ่นน้ำจึงเหมาะสำหรับพ่นน้ำอย่างอื่น

ถ้าใช้เครื่อง หรือพ่นน้ำลงกล้วยไม้เล็ก ๆ ในเรือนกระจกมากกว่า เพราะละอองน้ำอ่อนไม่ทำให้กล้วยไม้ช้ำ ส่วนเครื่องฉีดน้ำชนิดแรง ๆ ไม่เหมาะแก่กล้วยไม้เลยเพราะอาจทำให้หน่ออ่อน ใบ ดอก และส่วนต่าง ๆ ช้ำ นอกจากนั้นอาจทำให้เครื่องปลูกกระจุยกระจายเสียหาย ดังนั้นถ้าหากมีหลายขนาดออกดอกมากกว่าสองสามพันกระถางขึ้นไป เราอาจให้เครื่องพ่นน้ำที่มีละอองอ่อนได้ แต่ใช้วิธีค่อย ๆ ทยอยเป็นแถว ๆ คัดหัวพ่นเป็นระยะ ๆ แล้วเปิดเครื่องพร้อม ๆ กัน ก็จะหมดปัญหาเรื่องเสียเวลาพ่นนาน ๆ ไปได้ แต่เมื่อสรุปแล้ว นักเล่นกล้วยไม้ในประเทศไทยที่มีหลายขนาดออกดอกเกินสองสามพันกระถางนั้นไม่นิยมเกมนี้ ดังนั้นเฉลี่ยทั่ว ๆ ไป จึงกล่าวได้ว่าการใช้บัวรดน้ำนั้นว่าเหมาะสมที่สุด แต่ก็ควรเป็นวิธีชนิดให้น้ำฝอยละเอียดอ่อนจึงจะไม่ทำให้กล้วยไม้ช้ำ

เวลาที่เหมาะแก่การให้น้ำควรเป็นเวลาเช้า การให้น้ำเวลาเย็นอาจเกิดอันตรายได้หลายประการคือ ถ้าให้น้ำวันเกินไป เครื่องปลูกที่คอยความชื้นไว้มากแสงแดด เมื่อถูกน้ำเย็นเกินไปก็จะระอุ ทำให้หน้าเป็นไอร้อนระเหยขึ้นสั้โคนหวาย อาจก่อให้เกิดโคนเน่าได้ แต่ถ้าให้น้ำเย็นเกินไปหรือคาคน น้ำที่เครื่องปลูกอมไว้นั้นจะอยู่ตลอดคืน เพราะไม่มีแสงแดดที่จะเผาให้น้ำระเหยไปได้ง่าย การที่น้ำและอยู่ในเครื่องปลูกนาน ๆ รากหวายซึ่งต้องการอากาศก็จะขาดอากาศ ทำให้เกิดการกระทบกระเทือนทางสรีรวิทยา อาจเกิดใบเหลือง ทั้งใบมาก รากเสีย และอาจมีผลไปถึงเครื่องปลูกผุเร็วด้วย ส่วนการ

ภาพการรดน้ำด้วยฝักบัว

ให้น้ำในเวลาเช้ามืดก่อนแสงแดดจันทันนั้นว่าเหมาะที่สุด เพราะหลังจาก
 หวายได้พักมาแล้วตลอดคืน เครื่องปลูกก็ได้คายความร้อนหมดแล้ว
 เมื่อเรารดน้ำจะทำให้หยายนนคุดน้ำและสดชื่น พอแสงแดดแรงขึ้น
 ในตอนสายอาหารที่ตกเข้าไปสู่ลำต้นและใบพร้อม ๆ กับน้ำก็จะใช้เป็น
 ประโยชน์โดยอาศัยกำลังงานแสงสว่างช่วย นอกจากนั้นเมื่อผ่านไป
 ๒-๓ ชั่วโมงน้ำก็จะแห้งและรากจะได้รับอากาศเต็มที่ ดังนั้น จึงสรุป

ไ้ว่าการร่อนน้ำหว่านให้ชุ่มวันละหนึ่งครั้งในตอนเช้าจนกว่าคืบตื้น แต่อย่า
ร่อนน้ำให้สายจนกระทั่งแสงแดดแรงกล้า เพราะน้ำที่ค้างอยู่บนใบเมื่อถูก
ความร้อนจากแสงแดดจะทำอันตรายแก่ใบหว่านได้

การให้ปุ๋ย

หว่านเป็นกล้วยไม้ต้องการปุ๋ยมาก ปุ๋ยกล้วยไม้ที่จำหน่ายตาม
ท้องตลาดมีมากมายหลายชื่อ ทั้งนี้คงจะเป็นสาเหตุให้นักเลี้ยง
กล้วยไม้ยังไม่มีความรู้เพียงพอ เกิดความลังเลใจได้บ่อย ๆ โดย
เหตุที่ไม่สามารถจะพิจารณาได้ว่าปุ๋ยใดก็ไม่ใช่ว่าปุ๋ยใดจริงแล้ว
ปุ๋ยใดก็ตามที่มีจำนวนและชนิดของธาตุที่กล้วยไม้ต้องการ ครบครัน
และพอเหมาะสมควรกับความต้องการ นอกจากนั้น การที่ปุ๋ยซึ่งมีคุณสมบัติ
ในตัวเองดีอยู่แล้ว จะใช้ได้ผลหรือไม่นั้น ย่อมจะขึ้นอยู่กับคำแนะนำ
ในการใช้ให้ถูกต้อง ซึ่งเหตุผลเหล่านี้เราจำเป็นต้องศึกษาดูจรรยา-
ชาติของปุ๋ย วิธีการต่าง ๆ ที่กล้วยไม้จำเป็นต้องใช้ ตลอดจนสิ่งแวดล้อม
ตามธรรมชาติที่ช่วยให้ปุ๋ยเข้าไปทำประโยชน์แก่กล้วยไม้ด้วย

สูตรปุ๋ยที่ใช้ทดลองใช้ได้ผลดีกับหว่าน ทั้งในด้านความเจริญ
เติบโตและความสมบูรณ์ได้สัดส่วนของลำต้นและใบ ตลอดจนประ-
สิทธิภาพในการให้ดอกมีดังนี้ คือ

ปอแตชเชียมไนเตรท (Potassium nitrate: KNO_3) ๒๐๐ กรัม

แอมโมเนียม ซัลเฟต (Ammonium sulphate : $(\text{NH}_4)_2 \text{SO}_4$)	๗๕ กรัม
แมกนีเซียม ซัลเฟต (Magnesium sulphate : $\text{MgSO}_4 \cdot 7\text{H}_2\text{O}$)	๕๐ กรัม
ไฮเปอร์ซูเปอร์ ฟอสเฟต (Hyper Super Phosphate)	๖๕ กรัม
ยูเรีย (Urea)	๒๕ กรัม
กรดฟอสฟอริก (Phosphoric acid) อย่างเข้มข้น	๑๒ ซี.ซี.

ภาพเปรียบเทียบการใส่ปุ๋ยกับไม่ใส่ปุ๋ย

หวายที่ไม่ได้ใส่ปุ๋ย

หวายที่ใส่ปุ๋ย

นำปุ๋ยทั้งหมดนี้ใส่ลงในขวดแล้วละลายในน้ำ ๑๐ ลิตร เขย่าแรง ๆ ประมาณ ๕ นาที ตักทิ้งไว้สามวันจนถึงวันรุ่งขึ้นให้เขย่าแรง ๆ อีกครั้งหนึ่งหรือประมาณ ๕ นาที เสร็จแล้วตักทิ้งไว้ให้ตะกอนนอนกัน นำเอาน้ำใสมาใช้เป็นปุ๋ยได้ ส่วนตะกอนสีเทาที่นอนกันนั้น เมื่อวัน

เขาน้ำใสออกใช้เรียบร้อยแล้ว ตะกอนซึ่งเป็นฟอสเฟตที่ไม่ละลายน้ำ
เราอาจนำไปใส่ตามโคนต้นไม้ ผลักจะเป็นประโยชน์ได้ในภายหลัง

เวลาที่เหมาะแก่การให้ปุ๋ยกล้วยไม้ก็คือ เวลาเช้าก่อนแสง
แดดจิด หรืออาจกล่าวได้ว่าเป็นเวลาเกี่ยวกับการรดน้ำกล้วยไม้
นั่นเอง โดยการใช้น้ำที่ผสมไว้ดังกล่าวแล้ว ๑๐๐ ซี.ซี. ผสมลงใน
น้ำรดกล้วยไม้ ๑๐ ลิตร หรือ ๒๐๐ ซี.ซี. ต่อน้ำ ๑ บับ เมื่อผสมเสร็จ
แล้วคนให้ทั่ว ใช้รดหว่ายได้ ปุ๋ยที่ผสมแล้วนี้ แม้จะถูกใบกล้วยไม้
ก็ไม่เป็นอันตรายต่อไป นอกจากนั้น เราอาจใช้อย่างอื่น เช่น ยูเรีย และ
แมกนีเซียมยังสามารถผสมเข้าทางใบได้อีกด้วย

สำหรับเรื่องศัตรูของหว่ายนั้น ผู้เขียนได้ตั้งใจจะเขียนเป็นคำ
แนะนำเกี่ยวกับการป้องกันและกำจัดศัตรูของกล้วยไม้เล็กน้อยหนึ่งโดย
เฉพาะ ซึ่งคงจะเป็นในอนาคตอันใกล้ และในคำแนะนำนี้จะ
รวมเอาเรื่องศัตรูของหว่าย แวนด้า แคทลียา และกล้วยไม้สกุลอื่น ๆ
ที่จำเป็นไว้ทั้งหมด

ดอกหว่ายเพื่อการค้า

ขณะนี้ดอกไม้กล้วยไม้เป็นสินค้าที่ตลาดสนใจกันแพร่หลายยิ่งขึ้น
และในบรรดาดอกไม้เพื่อการค้าเหล่านี้ ดอกกล้วยไม้นับว่าได้รัย
ความนิยมขึ้นหน้าขนาไม่แพ้ดอกกล้วย ดอกมะลิ ดอกกรั๊ก ดอก
ช่อนกลิ่น ฯลฯ เพราะเป็นดอกไม้ที่มีคุณลักษณะพิเศษ คือสีสวยสด
ช่อดอมน่าดู ขานหนักหอม ขานหนักบานทนนาน ยิ่งกว่านั้น เรา

มักจะยกย่องว่าเป็นดอกไม้ที่สง่างาม เพราะธรรมชาติของต้นกล้วยไม้
 นั้นไม่สูงและหาได้ยาก นอกจากนั้น แม่จะตกมาอยู่ในการบำรุง
 รักษาของมนุษย์ก็อยู่แต่ในที่สะอาด มีกระเช้า มีเรือนเลี้ยง - และ
 ต้นก็มีราคาสูงกว่าดอกไม้อื่น ๆ มาก ในบรรดาดอกไม้กล้วยไม้ที่นิยม
 กัน เช่น หวาย แวนด้า และแคทลียา ดอกหยาวยิ่งว่าแพร่หลาย
 มาก โดยเหตุที่ต้นของหยาวยามิผู้นิยมเลี้ยงกันมาก เพราะเลี้ยงง่าย
 ขยายพันธุ์ง่าย ดอกหยาวยิ่งมีมาก ประกอบกับคุณลักษณะอื่น ๆ
 เช่น ช่อยาว ดอกบานทน ราคาดอกไม้แพงนัก จึงทำให้ในปัจจุบัน
 นี้ ดอกกล้วยไม้สกุลหยาวยิ่งแพร่หลายที่สุด การศึกษาคอกขายเป็นการ
 ปฏิบัติที่ควรสนับสนุนในวงการกล้วยไม้ เพราะเป็นหนทางที่จะช่วย
 ให้นักเล่นกล้วยไม้เพื่องานอดิเรกได้มีหนทาง หมุนเวียนเงินทุนมาช่วย
 ค่าเครื่องปลูก ค่าปุ๋ย ค่ากระถาง อุปกรณ์เล็กเต็ล และช่วยให้มี
 ทุนชอกกล้วยไม้มาเพิ่มอีกโดยไม่ต้องชักทุน เมื่อมีรายได้มากขึ้น ก็
 ได้เป็นค่ากับข้าวในครัวเรือน ทรัพย์แล้ว ผลอันยิ่งใหญ่ก็คือ ทำ
 ให้นักเล่นกล้วยไม้ไม่เบื่อกล้วยไม้และไม่มองกล้วยไม่ว่ามีแต่ทางจำ
 จำมากความสนุกเพลิดเพลินจากการเล่นกล้วยไม้จะหายไปไหน เมื่อ
 หมดเปลืองมาก ๆ จนเคอะครอน ก็จะเบื่อในภายหลัง ดังนั้น ผู้เขียน
 จึงใคร่จะวิงวอน และชักชวน ให้นักเลี้ยงกล้วยไม้ได้พยายามหารายได้
 เล็ก ๆ น้อย ๆ จากกล้วยไม้บ้าง เพื่อบำรุงอนาคตของวงการกล้วยไม้จะได้
 ปลอดภัยไปบ้าง ค่ะ

หวายที่เหมาะสมสำหรับตัดดอก

ผู้เขียนได้เคย รับผิดชอบหลาย ต่อหลายฉบับจาก นักเล่น กล้วยไม้ ซึ่งถามปัญหาเดียวกันว่า หวายอะไรที่เหมาะสมสำหรับตัดดอกเป็นการค้า? หรือจะเลี้ยงหวายอะไรจึงจะเหมาะสมสำหรับนักเล่นใหม่ ๆ? แต่ก่อน ๆ มา เมื่อประมาณ ๗-๘ ปีที่แล้ว ถ้าพูดถึง หวายตัดดอกทุกคนก็พูดเป็นเสียงเดียวกันว่า “หวายคิง” (D. superbien) เพราะหาต้นได้ง่ายราคา ต้นถูกมาก จนนักเล่นบางคนทดลองเลี้ยงแต่ของดี ๆ (ราคาแพง ๆ) มักจะให้ไปเป็นของกำนันเพื่อให้ไปพนัน ๆ รังเสียที ส่วนนักเลี้ยงเพื่อตัดดอก ขายกแทบหาซื้อเหมาะแต่หวายคิงมาเก็บไว้ สมัยนั้น มาตามปอมปาดัวร์ (D. Mme. Pompadour) ยังราคาแพงมาก ต้นกรราคาแพง บางทีถึง ล้าน ๒๐๐-๓๐๐ บาททั้งกระถาง กระถางใหญ่ ๆ ถึง ๒,๐๐๐ บาท ยังมีดอกก็สวยก็ดกตาจริงใจ ราคาดอกก็แพงด้วย ด้วยเหตุนี้เองจึงมีผู้ เลี้ยงหวายมาตามปอมปาดัวร์แทบทุกราย ต่างแข่งขันกันแยกและขยาย พันธุ์เป็นการใหญ่ เพื่อหวังจะเป็นเจ้าของมาตาม ๆ เช่นเรือน ๆ พัน ที่เดียว และยังมีเลี้ยงหวายมาตาม ๆ ก็เป็นหวายที่ขยายพันธุ์ง่ายแตก หน่อง่ายและโตเร็วเล็กด้วย ไม่ช้าไม่นานก็แพร่พันธุ์อย่างรวดเร็วจน แทบจะเต็มท้องตลาด ราคาต้นก็ถูกลงตามหลักเศรษฐกิจทั้ง ๆ ที่ ความสวยงามของดอก ความดกของดอก การให้ดอกง่าย เลี้ยงง่าย ยังเป็นที่ยอมรับกันอย่างแพร่หลาย ในปัจจุบันนี้ หวายมาตามปอม- ปาดัวร์ขนาดดอกดกมีราคาเพียงกระถางละ ๕๐-๖๐ บาทเท่านั้น แต่ ความสวยงามของดอกยังไม่พ้นไปจากความนิยมของตลาด ราคาดอก

จึงยังค้อยู่ ในเวลาเทศกาลอาจขายได้ถึงชอกละ ๑.๐๐—๑.๕๐ บาท และ
ในเวลาปกติก็ขายได้ไม่ต่ำกว่าชอกละ ๔๐ สต. ช่อหนึ่ง ๆ มี ๑๐ ชอก
กคคเป็นราคาช่อละ ๔.๐๐ บาท เป็นต้น จึงนับว่าราคาชอกกค ความ
สวยสดของชอกกค การออกชอกง่ายกค มาตามป้อมปาดัวร์เป็น
หวายทไคเปรียบหวายชเปรอเขยนหรือหวายคิงอ้อยมาก ดังนั้น นัก
เลียง กล้วยไม้สักกล้วย จึงสมควรจะมีหวายมาตามป้อมปาดัวร์ไว้ เป็น
หวายพนรง เพราะนอกจากจะเป็นหวายที่เหมาะสมแก่การตัดชอกขายเพื่อ
ช่วยรายได้ในการเลียงกล้วยไม้ไม่ให้หมดเปลืองแล้ว ยังเป็นหวายที่
ชอกชอกให้เจ้าของไคชมตลกคย เพื่อบำเพ็ญของท่านชาคชอก
กล้วยไม้ไว้ชมด้วย.